

Miljødirektoratet
Postboks 5672 Sluppen
7485 TRONDHEIM

Saksb.: Åsmund Andersen
e-post: fmnoaad@fylkesmannen.no
Tlf:
Vår ref: 2005/5988
Deres ref:
Vår dato: 21.01.2016
Deres dato:
Arkivkode: 432.1

Oversendelse av verneforslag for Kaldvåg fjorden/Innhavet, Karlsøyfjorden, Nordfjorden og Vistenfjorden marine verneområder til faglig gjennomgang før høring

Fylkesmannen i Nordland viser til deres brev av 23.4.2015 der vi blir bedt om å utarbeide verneforslag for marint vern i Kaldvåg fjorden/Innhavet, Karlsøyfjorden (tidligere kalt Karlsøyvær), Nordfjorden og Vistenfjorden innen utgangen av 2015.

Vedlagt følger verneforslag for de fire overnevnte områdene til faglig gjennomgang i direktoratet før høring. Verneforslagene er utarbeidet med utgangspunkt i tilrådingene fra Rådgivende utvalg for marin verneplan (2003 og 2004), innspill innkommet i forbindelse med oppstartmeldingene, møte med fylkeskommune og berørte kommuner, samt møter med lokale referansegrupper.

Verneforslagene ble i møte den 26.-27. november 2015 framlagt og behandlet i et felles arbeidsutvalg for alle de åtte pågående verneplanene i Nord-Norge. Arbeidsutvalget er oppnevnt for å ivareta forpliktelsene som de statlige myndighetene har gjennom konsultasjonsavtalen med Sametinget. Verneforslagene er korrigert i henhold til konsensus fra dette møtet. Protokoll fra arbeidsutvalgsmøtet er vedlagt dette brevet.

Fylkesmannen har ikke tatt med vurderinger av de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 i verneforslagene som har vært til behandling i arbeidsutvalget. Imidlertid framgår det av Klima- og miljødepartementets rundskriv om saksbehandlingsregler ved områdevern etter naturmangfoldloven av 6.3.2015 at miljørettsprinsippene skal trekkes inn i vurderingene ved utarbeidelse av verneforslag. Vi har derfor lagt til et ekstra kapittel omhandlende dette i verneforslagene. Teksten i kapitlet er generell og den samme som Fylkesmannen i Troms har brukt i sine verneforslag, som har vært behandlet av arbeidsutvalget.

Grensene for de foreslåtte verneområdene kan studeres i detalj på interaktivt kart på fylkesmannens nettsider: <https://www.fylkesmannen.no/Nordland/Miljo-og-klima/Verneomrader/Marint-vern/>

Med hilsen

Roar Høgsæt
fylkesmiljøvernssjef (e.f.)

Sveinung Bertnes Råheim
Seksjonsleder

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift

Vedlegg:

Forslag om opprettelse av Kaldvåg fjorden og Innhavet marine verneområde

Forslag om opprettelse av Karlsøyfjorden marine verneområde

Forslag om opprettelse av Nordfjorden marine verneområde

Forslag om opprettelse av Vistenfjorden marine verneområde

Protokoll fra møte i Arbeidsutvalget 26.-27. november 2015

Kopi på epost til:

Rødøy kommune

Vevelstad kommune

Sametinget

Nordland fylkeskommune

Hamarøy kommune

Bodø kommune

Lokale referansegrupper

Felles arbeidsutvalg for Nord-Norge

Forslag om opprettelse av Kaldvåg fjorden og Innhavet marine verneområde

Fylkesmannen i Nordland

Innhold

1. Bakgrunn	2
2. Nærmere om området	2
3. Brukerinteresser	3
3.1 Fiskeri	3
3.2 Akvakultur	3
3.3 Havbeite og dyrking av alger	4
3.5 Friluftsliv	4
3.6 Båttrafikk	5
3.7 Vannledning.....	5
3.8 Ness Camping	5
3.9 Bru over Nesstraumen	5
4. Generelt om virkninger av vernet	6
5. Nærmere om forslag til forskrift	7
6. Vurdering i forhold til naturmangfoldloven kapittel II	7
7. Økonomiske og administrative konsekvenser	9
8. Forslag til verneforskrift	10

1. Bakgrunn

Klima- og miljødepartementet har gitt beskjed om oppstart av verneplanprosess for åtte områder i Nordland, Troms og Finnmark i løpet av 2015 med sikte på å opprette marine verneområder etter naturmangfoldloven § 39. Kaldvågfjorden og Innhavet er et av fire områder i Nordland.

Fylkesmennene i de respektive fylkene har fått ansvar for å utarbeide et forslag til verneplaner.

Kaldvågfjorden og Innhavet er et av 36 kandidatområder for marint vern som ble utpekt i tilrådninger fra Rådgivende utvalg for marin verneplan. Utvalget var bredt sammensatt og ble nedsatt av Klima- og miljødepartementet (den gang Miljøverndepartementet) i samråd med Nærings- og fiskeridepartementet (den gang Fiskeridepartementet) og Olje- og energidepartementet i 2001. Utvalget ga sin endelige tilråding i 2004. Utvalget vurderte at de 36 områdene til sammen representerte et godt og balansert utvalg av undersjøisk natur fra kysten og skjærgården. Ved utvelgelse ble særegenhet og representativitet sett i forhold til regioner og kyststrekninger vektlagt. Det ble også vektlagt at områdene skulle være lite påvirket og kunne tjene som referanseområder for forskning og overvåking.

Utvalget delte områdene inn i 6 kategorier (poller, strømrrike lokaliteter, spesielle gruntvannforekomster, fjorder, åpne kystområder og transekter fra kyst til hav og sokkelområder), og Kaldvågen/Innhavet ble plassert i kategori 1 – poller.

Melding om oppstart av planarbeidet ble i 2009 kunngjort og sendt ut på en bred innspillrunde til grunneiere, lokale, regionale og sentrale etater og organisasjoner. I meldingen ble blant annet mulige restriksjoner skissert med utgangspunkt i anbefalingene fra rådgivende utvalg.

Høringsutkast til verneplan tar utgangspunkt i oppstartmeldingen og innspill til denne. Vedlagt høringsutkastet er Miljødirektoratets mal til verneforskrifter for marine verneområder med noen tilpasninger til det aktuelle området. Det er viktig å merke seg at forskriftsmalen bare er et utgangspunkt for verneplanprosessen, ikke den endelige verneforskriften. Vedlagt er også verneforskriften for Saltstraumen marine verneområde, som et eksempel på hvordan en ferdig verneforskrift kan se ut.

Som forskrifter flest starter verneforskrifter med et generelt forbud mot det meste, for deretter å liste opp unntakene i forskriftens unntaksbestemmelser. Disse unntakene kan bli bearbeidet, endret og nye punkter lagt til i løpet av verneprosessen på bakgrunn av behov og forslag i høringsinnspillene.

2. Nærmere om området

Det foreslåtte marine verneområdet i Kaldvågfjorden og Innhavet omfatter ca. 94,6 km² og ligger i sin helhet i Hamarøy kommune i Nordland fylke. Planområdet er vist på vedlagt kart. Store deler av det aktuelle området er svært grunt, og store verneverdier er knyttet nettopp til disse grunne områdene. Derfor er vernegrensen tenkt lagt til middel høyvann (normal flo). Det medfører at vernet vil berøre privat grunn.

Kaldvågfjorden og Innhavet inngår som ett av fem områder i kategorien *Poller* i marin verneplan. Områdene er spesielle på grunn av fysisk avgrensning med smale sund og grunne terskler til

fjordsystemene utenfor. Dette gjør at vannutvekslingen blir begrenset, noe som igjen fører til spesielle miljøforhold og karakteristiske biologiske forekomster. Kaldvåg fjorden og Innhavet er to separate delområder som til sammen utgjør et særegt pollsystem med meget stor spennvidde i naturforhold. Dette omfatter strømrrike sund, gruntområder som grenser til myr og strandenger, og sterkt avgrensede dypbassenger. Verneverdien er knyttet til helheten i pollsystemene og den store spennvidden i naturforhold. Områdene er lite undersøkt men kan forventes å ha en rik flora og fauna med stor spennvidde og muligheter for forekomst av sjeldne eller nye arter. Verneformålet er å ta vare på den helhet og de særpreg områdene har. Spesielt viktig vil det være å ta vare på tersklene som styrer vannutvekslingen og dermed de fysiske rammebetingelsene.

Det foreslåtte verneområdet overlapper med sjødelen med Steinslandsosen naturreservat, Steinslandsvatnet naturreservat, Lilandsvatnet naturreservat og Trollpollen naturreservat.

Dragseidet, eidet mellom Lilandspollen og Glimma, er registrert som et prioritert marinarkeologisk territorie (PRIMAT 5087). Det funnet et gammelt båtdrag som er C14-datert til 1050-1320.

Området er også beskrevet i oppstartmeldingen for Kaldvåg fjorden og Innhavet av 21.9.2009, (med bl.a. grundigere beskrivelse av naturtyper, geologiske forhold, fysiske og biologiske forhold).

3. Brukerinteresser

3.1 Fiskeri

Den kommersielle fiskeriaktiviteten i Kaldvåg fjorden og Innhavet er begrenset. Det ytre området brukes sporadisk av noen få fiskere. Det er Fiskeridirektoratets fiskerikart registrert to garnfelt på Kaldvåg fjorden. Fjorden er gyteområde for torsk. Fiskeriene er allerede regulert gjennom havressursloven og lakse- og innlandsfiskeloven. Forslaget til verneforskrift innebærer at fiske kan fortsette i tråd med gjeldende lovverk, med unntak for fiske i områder med revdannende koraller og andre korallforekomster som vurderes som viktige. Dette omfatter fiske med alle typer redskap, også for fritidsfiske. Vi er ikke kjent med viktige korallforekomster i området pr i dag, men dette kan bli påvist senere ved kartlegging/registrering. Koraller har en viss beskyttelse gjennom forskrift om utøvelse av fiske i sjø. Korallforekomster som er så viktige at det krever en særskilt beskyttelse vil bli kartfestet i en forvaltningsplan for verneområdet.

Levendelagring av fisk reguleres av forskrift om utøvelse av fisket i sjøen kapittel XVIII. Nærings- og fiskeridepartementet gav i juni 2014 ut en strategi for levendelagring av fisk. Hensikten med levendelagring av fisk er å bedre råstofftilgangen gjennom året. Det er innført kvotebonus for fisker ved levering for levendelagring. Flere mottaksanlegg er etablert og det er en økning i antall fartøy som er registret for levendelagring. Fisk kan holdes i mellomlagringsmerder inntil 12 uker før den må slaktes eller overføres til akvakulturanlegg, jmfør forskrift om utøvelse om fisket i sjøen § 95 bokstav f. Fangstbasert akvakultur er omtalt i kapittel 3.2. Anlegg for levendelagring av fisk omfattes av forbudet mot etablering av anlegg og innretninger i § 3 nr. 3 i verneforskriften. Eventuelle framtidige søknader om dette må behandles etter verneforskriftens § 6, jf. § 48 i naturmangfoldloven.

3.2 Akvakultur

I utredningsområdet pågår det ikke akvakulturaktivitet. Det er registrert to akvakultursoner i Kaldvåg fjorden i kommuneplanen (FFA-5 og FFA-9). Det har tidligere vært gitt konsesjoner til

blåskjelloppdrett her, men ingen av disse er aktive i dag. Området er i en egnethetsanalyse av Akvaplan-niva vurdert som uegnet for matfiskoppdrett. Det er gitt åpning i forslag til verneforskrift, § 5 nr 2, for at forvaltningsmyndigheten etter søknad kan gi tillatelse til etablering av akvakultur innenfor de fastlagte arealene i gjeldende kommuneplan, dersom tiltaket ikke kommer i strid med verneformålet.

Fangstbasert akvakultur er definert som villfanget fisk som skal levendelagres i lengre tid enn 12 uker. Aktiviteten reguleres av forskrift om fangstbasert akvakultur. Forskriften trådte i kraft 1. januar 2015. Formålet med forskriften er å tilrettelegge for fangstbasert akvakultur og bidra til utjevning av tilbudet av fersk fisk av god kvalitet gjennom året. Det er åpnet for at forvaltningsmyndigheten etter søknad kan gi dispensasjon til fangstbasert akvakultur, på lik linje med annen oppdrett av fisk, jf. § 5 nr. 2 i vernebestemmelsene. Levendelagring av fisk inntil 12 uker er omtalt i kapittel 3.1.

I et innspill til oppstartmeldingen uttrykkes det bekymring for at vernet vil medføre restriksjoner på fiskeoppdrett utenfor verneområdet, som forurenses inn i verneområdet. Verneforskriftens bestemmelser vil kun gjelde innenfor vernegrensen. I henhold til naturmangfoldloven § 49 skal virksomhet utenfor verneområder, som trenger tillatelse etter annen lov, og som kan innvirke på verneverdiene i et verneområde, vurderes av kommune/sektormyndighet. Det vil si at vurderingene som gjøres i et marint verneområde i forhold til forurensning fra oppdrett er de samme som gjøres for andre sårbare områder langs kysten.

3.3 Havbeite og dyrking av alger

Havbeite og nye potensielle næringer som dyrking av marine alger omfattes av forbudet mot utsetting av organismer i § 3 nr. 1 og 2 i verneforskriften. Eventuelle framtidige søknader om dette må behandles etter verneforskriftens § 6, jf. § 48 i naturmangfoldloven.

3.4 Høsting av tang og tare

Høsting av tang- og tare vil bli forbudt, jf. forslag til verneforskrift § 3 nr. 1. Det vil imidlertid være tillatt med husdyrbeite på tang og tradisjonell høsting av tang til husdyrfôr, ærfuglrøkt etc., jf. forslag til verneforskrift § 4 nr. 2 og 4.

Det er liten kunnskap om virkningene som tang- og tarehøsting har på naturverdiene. Rådgivende utvalg legger til grunn at det biologiske mangfoldet blir lokalt redusert for en periode. Enkelte arter vil komme raskt tilbake, mens andre trenger lenger tid på å restituere seg. Bunnfaunaen blir også påvirket av taretråling gjennom en reduksjon av leveområder for enkelte arter. De langsiktige virkningene dette har for artsmangfoldet i et område er ukjent. Det er ingen kommersiell tang- og tarehøsting i området i dag. I området rundt Husøya har det tidligere vært drevet kommersiell høsting av tang.

3.5 Friluftsliv

Kaldvåg fjorden og Innhavet er et viktig område for rekreasjon og friluftsliv. Området brukes hovedsakelig av lokalbefolkningen, hyttefolk og besøkende hos reiselivsaktørene Ness Camping, Notvatn Camping, Arctic Wildernes Experience og Straumtur. Nesstraumen er registrert som et regionalt/nasjonalt viktig friluftsområde. På land på Ness er deler av området et statlig sikret friluftsområde. Friluftsområdet brukes til rekreasjon, båtfart og fiske. Nesstraumen er, nest etter Saltstraumen, den sterkeste tidevannstrømmen i Norge, og har spesiell symbolverdi for lokalbefolkningen. Kaldvåg fjorden og Lilandspollene innenfor er et regionalt viktig utfartsområde.

Området har mange gruntområder med flere småstraumer. Området er særdeles godt egnet til padling og har gode muligheter for strandhugg. Innhavet er et regionalt svært viktig utfartsområde. Området brukes som utfartsområde, og er godt egnet til padling og fiske. På vinterstid er fjorden ofte islagt og mye brukt til isfiske. Vernet vil ikke gi noen restriksjoner på aktiviteter knyttet til friluftsliv. I henhold til forslag til verneforskrift, § 5 nr. 5, kan forvaltningsmyndigheten etter søknad gi tillatelse til tilretteleggningstiltak for friluftsliv, dersom tiltaket ikke kommer i strid med verneformålet.

3.6 Båttrafikk

På grunn av at planområdet er avgrenset mot andre sjøarealer med grunne straumer brukes området kun av småbåter og mindre fiskefartøy. Ferdslen i sjø reguleres av sjøveisreglene, som er internasjonale regler som gjelder for alle som ferdes i båt. Forslaget til verneforskrift kommer ikke i konflikt med disse reglene.

Det foreslås ikke restriksjoner i verneforskriften for oppankring av båt, men det foreslås et forbud mot bruk av ankre på fastfortøyninger som kan forurense, som bilmotorer og lignende.

I verneforskriften foreslås det et forbud mot å tømme ballastvann i det marine verneområdet. Dette for å unngå spredning av uønskede ballastvannsarter. Hvor strengt dette forbudet skal være ønsker vi å få belyst i høringen. Det er lite kunnskap om spredning av ballastvannsarter, men spredning kan gjøre stor skade på artsmangfoldet, spesielt i lukkede systemer som fjorder. Høyest risiko for spredning er det når ballastvannet kommer fra en annen biogeografisk region enn vestnorsk subregion (fra Egersund til Loppa). Et eksempel på dette er spredningen av kronemaneten *Periphylla periphylla* til flere fjordsystem i Nord-Norge. Manet kan opptre i så store tettheter at den fortrenger fisk og vanskeliggjør garnfiske. Unntaket for å tømme ballastvann i et marint verneområde vil være når det er fare for havari og man kan påberope seg nødrett etter Straffelovens kap. 3 § 17.

3.7 Vannledning

Det framkom i innspillene at tettstedet Innhavet har en utfordring når det gjelder vannforsyning, noe som gjør at man kanskje i framtiden vil få behov for å legge vannledning i sjø til Svartdalselva. Legging av vannledning er et tiltak som forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til etter søknad, jf. forslag til verneforskrift § 5 nr. 3.

3.8 Ness Camping

I innspillene til oppstartsmeldingen i 2009 viser Ness Camping til planer om utvidelse av en oppstillingsplass for bobiler, som krever utfylling i fjæresonen. I tillegg har virksomheten behov for utvidelse av eksisterende flytebryggeanlegg tilknyttet campingplassen og mudring under denne. Flyfoto viser at flytebrygge er lagt i et grunnområde som er mudret dyp nok for båtene. Det vil være behov for jevnlig vedlikeholdsmudring for og fortsatt kunne legge til flytebryggen med båt. På møte med referansegruppa ble problemstillingen drøftet. Fylkesmannen vurderer at verken utfyllingen i fjæresonen eller mudring i slikt omfang som her er behov for er forenelig med vern, jf. Forslag til verneforskrift § 3 nr. 3. Vernegrensen legges derfor i sjøen et stykke utenfor campingplassen, slik at virksomheten her ikke berøres av vernet.

3.9 Bru over Nesstraumen

Det er kjent at man lokalt lenge har ønsket seg bru over Nesstraumen for å bedre kommunikasjonene i kommunen. Bru over Nesstraumen er ikke med i Nasjonal transportplan. Fylkesmannen vurderer at et marint vern ikke nødvendigvis behøver komme i konflikt med bru. Et brukonsept der man

innsnevrer straumen med en veifylling for å få mindre bruspenner er ikke forenelig med marint vern, jf. forslag til verneforskrift § 3 nr. 3, men en bru bygd med brukar istedenfor fylling vil kunne bygges uten at det vil påvirke strømningsforholdene og verneverdiene vesentlig. I forslag til verneforskrift, § 5 nr. 9, åpnes det derfor at forvaltningsmyndigheten ved søknad kan gi tillatelse til bygging av bru uten fylling over Nesstraumen.

4. Generelt om virkninger av vernet

Ved etablering av nye verneområder er det vanlig at pågående lovlige aktiviteter innenfor grensen kan videreføres også etter vernet. Vernet har til hensikt å bevare området mot store inngrep, som for eksempel tiltak som innebærer utfylling, mudring, uttak og deponering av masse, sprengning, boring og plassering av konstruksjoner på sjøbunnen. For slike aktiviteter vil det derfor gjelde restriksjoner, slik at naturverdiene får en økt beskyttelse i forhold til eksisterende lovverk som for eksempel plan- og bygningsloven og forurensningsloven.

For de fleste brukerne av området vil vernet få liten eller ingen betydning. Normal friluftaktivitet i fjæresonen og på fjorden vil ikke være i strid med verneformålet og det legges ikke opp til restriksjoner på slik aktivitet. Sanking av tang og tare ned til laveste lavvann for rettighetshaver eller til undervisning, vil også være tillatt. Det samme vil gjelde for plukking av skjell til eget bruk i samsvar med gjeldene lovverk, mens kommersiell høsting inkl. skjellskraping kan påvirke verneverdiene i vesentlig grad og må behandles etter § 6, jf. § 48 i naturmangfoldloven.

Vedlikehold og anleggelse av nye båtstøer og båtutlegg vil være tillatt. Men krever tiltaket støping, sprenging eller bruk av maskiner, for eksempel gravemaskin, vil tiltaket være søknadspliktig. At et tiltak er søknadspliktig er ikke det samme som et forbud. Gjennom søknadsbehandling vil verneområdeforvaltningen sikre at miljøhensyn hensynstas i vurderingen av om tillatelser skal gis. Det kan også settes vilkår som skal sikre hensynet til miljøverdier dersom tillatelser gis. Eksempler på dette kan være kanalisering av kabler og vannledninger til traséer utenom viktige naturforekomster eller for å unngå flere inngrep i strandsonen enn nødvendig, sikre allmenn tilgang ved etablering av båtutsett og sette krav om samling av enkeltsøknader om flytebrygger til felles småbåtanlegg, dersom dette er hensiktsmessig ut fra miljøhensyn. Det legges ikke opp til regulering av fiske, da dette allerede er regulert gjennom havressursloven og lakse- og innlandsfiskloven. Hvorvidt vern vil medføre konsekvenser for eventuell fremtidig akvakultur inne i verneområdet, vil avhenge av konkrete vurderinger av om slik aktivitet er forenelig med verneformålet.

I og med at privat eiendomsrett kan strekke seg noe ut i sjøen, vil bestemmelsene i forslaget til forskrift omfatte noe areal i privat eie. Rådighetsinnskrenkningene for disse privateide områdene vil likevel ikke være mer omfattende enn de som i dag ligger i annet lovverk (som for eksempel plan- og bygningsloven og forurensningsloven).

Verneforskriften vil gjelde parallelt med annet lovverk, og en søknad vil ofte måtte behandles etter flere lovverk. Dersom det er motstrid mellom flere regelverk vil verneforskriften alltid gå foran annet lovverk. Søknader behandles derfor som hovedregel først etter verneforskriften.

Det legges opp til utarbeidelse av forvaltningsplan med definerte bevaringsmål som grunnlag for å overvåke tilstanden i områdene. En forvaltningsplan vil dessuten utdype bestemmelsene i forskriften og gi retningslinjer for brukerinteressene.

Vern er hovedsakelig et virkemiddel for å bevare natur mot menneskelig påvirkning, men mange verneområder inngår også som et positivt element i lokal identitetskaping og markedsføring av lokalt reiseliv.

5. Nærmere om forslag til forskrift

§ 1: Beskriver formålet med vernet.

§ 2: Gir opplysninger om eiendomsforhold, områdets størrelse og avgrensning, samt kart.

§ 3: Angir hvilke vernebestemmelser (restriksjoner) som gjelder i området. Bestemmelsene omfatter vern av vegetasjon og dyreliv mot skade og ødeleggelse, samt vern av området mot tiltak som kan endre naturmiljøet.

§ 4: Angir generelle unntak fra vernebestemmelsene, dvs. tiltak/aktiviteter som er tillatt uten at det er nødvendig å søke om tillatelse. Dette omfatter bl.a. fiske og annen høsting, jakt, fangst, ferdsel med båt eller andre fartøyer herunder oppankring for å fortøye mot land, bruk av fjæresonen, drift og vedlikehold av eksisterende anlegg og innretninger samt oppgradering/fornyelse av sjøkabler når det ikke forutsettes vesentlige endringer i forhold til verneformålet.

§ 5: Angir tiltak/aktiviteter som kan tillates etter søknad. Dette omfatter bl.a. innretninger for navigasjonsveiledning og legging av kabler og rørledninger, oppgradering/fornyelse av sjøkabler som ikke faller under § 4, tiltak som innebærer små inngrep på bunnen og som ikke påvirker de marine verneverdiene nevneverdig, samt vedlikeholdsmudring.

§ 6: Inneholder generelle dispensasjonsbestemmelser. Disse bestemmelsene inngår i naturmangfoldloven § 48, og er tatt med i forskriften av opplysningshensyn.

§ 7: Omhandler iverksetting av tiltak for å opprettholde eller oppnå ønsket tilstand som er formålet. Hjemmel til å foreta skjøtselstiltak inngår i naturmangfoldloven § 47, og er tatt med i forskriften av opplysningshensyn.

§ 8: Gir bestemmelser om utarbeidelse av forvaltningsplan for verneområdet.

§ 9: Gir bestemmelse om fastsettelse av forvaltningsmyndighet.

§ 10: Gir bestemmelse om at det kan opprettes rådgivende utvalg for området.

§ 11: Angir tidspunkt for ikrafttredelse av forskriften.

6. Vurdering i forhold til naturmangfoldloven kapittel II

Det følger av naturmangfoldloven § 7 at prinsippene i naturmangfoldloven §§ 9-12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, og det skal framgå av beslutningen hvordan disse prinsippene er vurdert og vektlagt i vurderingen av saken. Forvaltningsmålene for naturtyper i §§ 4 og 5 skal også trekkes inn i skjønnsutøvingen. De nevnte bestemmelsene skal således inngå som en integrert del av skjønnsutøvingen ved etablering av områdevern etter naturmangfoldloven kapittel V, og det skal framgå av beslutningen hvordan prinsippene er vektlagt og vurdert. Prinsippene skal også inngå som en integrert del av beslutningen knyttet til tiltak og bruk

av det etablerte verneområdet. Miljøkonsekvensene av vernet skal vurderes i et helhetlig og langsiktig perspektiv, der hensynet til de planlagte vernet og eventuelt tap eller forringelse av naturmangfoldet på sikt avveies.

Etter § 8 i naturmangfoldloven skal offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig, bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologisk tilstand, samt effekten av påvirkninger. Beslutninger skal også bygge på erfaringsbasert kunnskap, herunder samisk kunnskap dersom dette foreligger.

Det foreligger en god del kunnskap om de store kvalitetene knyttet til naturverdiene i de foreslåtte verneområdene. Kaldvågfjorden og Innhavet inngår blant områdene som Rådgivende utvalg for marin verneplan har anbefalt tatt med i første fase av marin verneplan. Utvelgelse av områder ble gjort på bakgrunn av bl.a. en analyse av utbredelsen til de best kjente bunnlevende marine arter (2335 av et utvalg på 4218), og inndeling av kysten i tre biogeografiske regioner. Potensielle områder ble delt inn i seks kategorier. Utvalget vektla at det skulle velges ut områder fra hver av de seks kategoriene innen hver av de tre biogeografiske regionene. Utvalget pekte på at det vil ta mange år før en har god oversikt over det biologiske mangfoldet i våre marine områder, og la til grunn at det er kjent at det er en sammenheng mellom forekomst av planter og dyr og bunnforholdene generelt. Ulike organismer finnes på mudderbunn, sandbunn, stein- og grusbunn og fjellbunn. Andre fysiske miljøforhold, som lys, dyp, saltholdighet og havstrømmer, spiller også avgjørende roller for forekomst og utbredelse av arter. Bunntopografi og bunnforhold er i store trekk kjente i norske kyst- og havområder selv om detaljert kartlegging i mange tilfeller ikke er gjennomført. Ved å vektlegge informasjon om geologi og geomorfologi kan en generelt forvente at det indirekte tas hensyn til arter og artsmangfold, selv om dette ikke er spesielt kartlagt. Ved gjennomgangen og prioriteringen av områdene innen hver kategori, ble det gjort kryssreferanser til lignende lokaliteter innen andre kategorier for å ha en best mulig samlet oversikt. Utvalget foreslo på dette grunnlaget at 36 områder tas med i første fase av arbeidet med marin verneplan, som har hovedfokus på Norges kystområder og territorialfarvann. Disse områdene ble av rådgivende utvalg vurdert å være rimelig godt dekket opp med hensyn på representativitet gjennom de 36 områdene. Utvalget pekte likevel på suppleringsbehov i form av både konkrete geografiske områder og kategorier av områder fra ulike deler av landet.

Kunnskap om naturforholdene i områdene er sammenstilt i tilrådingene fra Rådgivende utvalg for marin verneplan fra 2003 og 2004. Det foreligger også kunnskap om marine naturtyper som bløtbunn og ålegrassamfunn i områdene.

Verneforskriftene åpner for at pågående aktiviteter i all hovedsak kan videreføres. Ut fra dagens kunnskap om arter og naturtyper i området vil de aktivitetene som i henhold til verneforskriften kan videreføres, med liten grad av sannsynlighet ha særlig negativ innvirkning på artene og naturtypene. Vernebestemmelsene er til hinder for at det kan gjøres vesentlige inngrep i områdene. For enkelte aktiviteter vil det derfor gjelde restriksjoner, slik at naturverdiene får en økt beskyttelse. Det legges opp til utarbeidelse av forvaltningsplan med definerte bevaringsmål, som grunnlag for å overvåke tilstanden i området. Vernet vil sannsynligvis føre til en positiv utvikling både på arts-, naturtype- og økosystemnivå. jfr. naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Naturmangfoldloven § 10 setter krav om at en påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Vannkvaliteten i forhold til forurensning bør følges opp. Når det gjelder fremtidig belastning, setter verneforskriftene forbud mot tiltak og aktiviteter som vurderes å kunne ha negativ effekt på naturmangfoldet i områdene. Virksomheter som kan tillates blir nærmere regulert innenfor rammen av naturmangfoldloven og verneforskriften, og regulering av den enkelte virksomhet vil kunne vurderes i forhold til samlet belastning i verneområdene. Gjennom den overvåking som det legges opp til, vil tilstandsutviklingen kunne følges. Dette kan gi grunnlag for iverksetting av tiltak ved eventuell negativ påvirkning av verneverdiene. Prinsippet i naturmangfoldloven § 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning er dermed vurdert og tillagt vekt.

Naturmangfoldet i områdene bør kartlegges nærmere som grunnlag for en best mulig forvaltning av området. Vi mener det foreligger tilstrekkelig kunnskap om verneverdiene til at det kan treffes vedtak om vern. Kravet i naturmangfoldloven § 8 om at saken i hovedsak skal baseres på eksisterende og tilgjengelig kunnskap er etter vår vurdering oppfylt. Vi mener det er sannsynlig at vernet vil ha en positiv effekt på naturmangfoldet. Verneforslaget medfører ikke miljøforringelse. Prinsippet i naturmangfoldloven § 11 om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver, vurderes derfor ikke som relevant i forhold til selve verneforslaget. I forbindelse med dispensasjoner fra vernebestemmelsene vil det imidlertid av hensyn til verneverdiene kunne være aktuelt sette vilkår som medfører kostnader for tiltakshaver.

Prinsippet i naturmangfoldloven § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder er i verneprosessen vektlagt ved forslag til generelle unntak og spesifiserte dispensasjonsbestemmelser. Som eksempel kan nevnes § 4 i foreslått verneforskrift, hvor det er unntak for ".....rydding av private båtstøer og båtutsett som ikke krever gravemaskin, sprengningsarbeid eller støping". I unntaket for fortøyning av småbåt, er det foreslått at "Fortøyningsmiddel må være i et materiale som ikke forurenser".

Prinsippene i naturmangfoldloven vil også bli vurdert og vektlagt ved behandling av søknader om dispensasjon fra verneforskriften og i arbeidet med forvaltningsplan for området.

7. Økonomiske og administrative konsekvenser

Miljødirektoratet har myndighet til å fastsette hvem som skal være forvaltningsmyndighet for verneområdene.

Kostnader i forbindelse med merkingen av grenser, oppsyn m.m. blir dekket innenfor forvaltningsmyndighetens ordinære budsjettposter.

Arbeidet med en forvaltningsplan for området vil bli igangsatt snarest mulig etter vernevedtak.

Eventuelle utgifter til erstatning og gjennomføring av en eventuell erstatningsprosess, samt merking og oppsetting av skilt, utarbeiding av forvaltningsplan og etablering av oppsyn og skjøtsel vil dekkes innenfor de til enhver tid gjeldende budsjetttrammer.

8. Forslag til verneforskrift

Forslag til forskrift om vern av Kaldvågfjorden og Innhavet marine verneområde i Hamarøy kommune i Nordland fylke.

Hjemmel: Fastsatt ved kongelig resolusjon..... med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34, jf. § 39 og § 62. Fremmet av Miljøverndepartementet.

§ 1. Formål

Formålet med Kaldvågfjorden og Innhavet marine verneområde er å ta vare på et område som representerer en bestemt type natur, inneholder truet, sjelden og sårbar natur og som har særskilt naturvitenskapelig verdi. Det er en målsetting å beholde verneverdiene uten større grad av ytre påvirkning, området skal kunne tjene som referanseområde for forskning og overvåking.

Kaldvågfjorden og Innhavet marine verneområde er et relativt lite påvirket og særegent pollsystem med meget stor spennvidde i naturforhold. Dette omfatter strømrrike sund, gruntområder som grenser til myr og strandenger, og sterkt avgrensede dypbassenger. Spesielt viktig vil det være å ta vare på tersklene som styrer vannutvekslingen og dermed de fysiske rammebetingelsene. Kaldvågfjorden og Innhavet kan forventes å ha en rik flora og fauna med muligheter for forekomst av sjeldne eller nye arter.

Verneformålet knytter seg til sjøbunnen og vannsøylen.

§ 2. Geografisk avgrensning

Det marine verneområdet berører følgende gnr./bnr.:

12/2, 12/3, 12/4, 12/5, 12/7, 12/8, 12/10, 12/18, 13/3, 13/11, 35/1, 35/2, 36/2, 36/3, 37/1, 37/2, 37/4, 38/2, 38/4, 38/19, 38/15, 38/18, 38/26, 59/1, 59/2, 59/3, 59/4, 59/5, 59/6, 59/7, 59/9, 59/13, 59/15, 59/20, 59/21, 59/28, 60/1, 60/2, 60/3, 61/1, 61/2, 61/3, 63/1, 63/3, 63/7, 63/14, 64/1, 64/3, 64/6, 66/1, 66/2, 66/4, 66/9, 66/10, 67/1, 67/2, 67/3, 68/1, 68/2, 68/3, 68/4, 68/6, 68/21, 75/1, 75/2, 75/3, 75/6, 75/14, 76/3, 76/4, 76/5, 77/1, 77/2, 77/4, 77/5, 77/6, 77/8, 77/9, 77/12, 77/14, 77/15, 77/20, 77/24, 77/32, 77/33, 77/57, 77/64, 77/65, 77/66, 79/1, 79/4, 80/1, 80/4, 81/1, 82/1, 83/1, 83/3, 83/5, 83/15, 83/17, 83/22, 84/1, 85/1, 85/2, 85/9, 85/13, 85/52, 85/200, 86/1, 86/3, 86/4, 86/5, 86/10, 86/17, 88/1, 89/1, 89/2, 90/2, 90/4, 90/5, 91/1, 92/1, 92/2, 93/1, 93/2, 93/3, 93/4, 93/6, 93/7, 93/9, 94/1, 94/2, 94/3, 94/4, 94/5, 94/6, 94/7, 94/13, 94/15, 94/16, 94/18, 94/26, 94/27, 94/28, 95/1, 95/2, 95/3, 95/4, 95/5, 95/6, 95/7, 95/9, 120/1, 122/1, 126/1 i Hamarøy kommune.

Det marine verneområdet dekker et sjøareal på 94,6 km² (inkl. landareal i tidevannssonen opp til middel høyvann (normal flo)). Verneområdet omfatter overflaten, vannsøylen og sjøbunnen.

Grensene for det marine verneområdet går fram av kart i målestokk 1:40 000 datert Miljøverndepartementet 2016. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares hos Hamarøy kommune, Fylkesmannen i Nordland, Miljødirektoratet og Klima- og Miljødepartementet.

§ 3. Vernebestemmelser

I det marine verneområdet må ingen foreta noe som direkte eller indirekte kan forringe verneverdiene angitt i verneformålet.

1. Vegetasjonen, herunder tang, tare og andre marine planter, er vernet mot enhver form for skade og ødeleggelse. Planting av vegetasjon, herunder dyrking av alger, er forbudt.
2. Dyrelivet knyttet til sjøbunnen er vernet mot skade og ødeleggelse. Utsetting av organismer, herunder havbeite, er forbudt.
3. Området er vernet mot tiltak som f.eks. etablering av ulike typer anlegg, utfylling, byggevirksomhet, oppankring av husbåt, plassering av konstruksjoner på sjøbunnen, andre varige eller midlertidige innretninger, legging av rørledninger og kabler, konsentrerte forurensningstilførsler (herunder utføring av avløpsvann), utslipp av ballastvann, utslipp av kjølevann, omrøring av vannmasser, mudring, uttak og deponering av masse, sprengning og boring. Forsøpling er forbudt. Oppstillingen av tiltak er ikke uttømmende.

§ 4. Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Bestemmelsene i § 3 er ikke til hinder for:

1. Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, oljevern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.
2. Alminnelig ferdsel og bruk av fjæresonen, herunder friluftsliv, bålrensning, undervisning, beiting, rydding av private båtstøer og båtutsett som ikke krever gravemaskin, sprengningsarbeid eller støping.
3. Høsting av villlevende marine ressurser i samsvar med havressursloven, med unntak for følgende forbud:
 - a. Skjellskraping.
 - b. Fiske i områder med kjente viktige korallforekomster i henhold til forvaltningsplan.
 - c. Høsting av vegetasjon, herunder tang, tare og andre marine planter.
4. Tradisjonell sanking av tang og tare ned til laveste lavvann til eget bruk for rettighetshaver eller til undervisning, i samsvar med gjeldende lovverk.
5. Plukking av skjell til eget bruk i samsvar med gjeldende lovverk.
6. Fiske i samsvar med lakse- og innlandsfiskeloven.
7. Jakt og fangst i samsvar med gjeldende lovverk.
8. Ferdsel og oppankring med båt eller andre fartøyer.
9. Etablering av mindre fortøyningsfester for småbåt, herunder fastfortøying og dragfortøying. Fortøyningsmiddel må være i et materiale som ikke forurenser.
10. Drift og vedlikehold av eksisterende sjømerker og andre navigasjonsinstallasjoner.
11. Drift og vedlikehold av eksisterende sjøkabler og nødvendig istandsetting ved akutt utfall.
12. Drift og vedlikehold av bru og veifylling på fylkesvei 662 over Rødtangstraumen.
13. Drift og vedlikehold av andre eksisterende anlegg og innretninger, herunder avløpsledning, kaianlegg, flytebrygger, båtstøer, båtutlegg og fortøyinger.

14. Oppgradering/fornyelse av eksisterende sjøkabler for heving av spenningsnivå og økning av tverrsnitt når dette ikke forutsetter vesentlige fysiske endringer i forhold til verneformålet.

§ 5. Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

1. Oppføring av nødvendige navigasjonsinstallasjoner og andre farledstiltak for å trygge ferdsel til sjøs.
2. Akvakultur innenfor fastlagte arealer i kommuneplanen, og som ikke er i strid med verneformålet.
3. Legging av kabler og rørledninger i utvalgte korridorer med skånsomme metoder.
4. Oppgradering/fornyelse av sjøkabler som ikke faller inn under § 4.
5. Tilretteleggingstiltak for friluftsliv.
6. Flytebrygger
7. Rydding og etablering av båtstø eller båtutlegg som krever bruk av gravemaskin, sprengning eller støpning.
8. Oppgradering av eksisterende kaier på Nes, Gangstadskjæret og Husøya.
9. Bygging av bru uten fylling over Nesstraumen.
10. Vedlikeholdsmudring.
11. Flytende bølgedempere i forbindelse med småbåtanlegg
12. Mindre uttak av sand til eget bruk for grunneier.
13. Mindre tiltak som innebærer små inngrep på bunnen og som ikke påvirker de marine verneverdiene, inkludert sjiktning, vannutskifting og strømforhold nevneverdig.
14. Istandsetting, skjøtsel og vedlikehold av kulturminner.

§ 6. Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, i samsvar med naturmangfoldloven § 48.

§ 7. Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den naturtilstand som er formålet med vernet i samsvar med naturmangfoldloven § 47.

§ 8. Forvaltningsplan

Forvaltningsmyndigheten skal utarbeide en forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning og skjøtsel av det marine verneområdet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 9. Forvaltningsmyndighet

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 10. Rådgivende utvalg

Det kan opprettes et rådgivende utvalg for forvaltningen av verneområdet.

§ 11. Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft straks.

Forslag om opprettelse av Karlsøyfjorden marine verneområde

Fylkesmannen i Nordland

Innhold

1. Bakgrunn	2
2. Nærmere om området	2
2.1 Avgrensning	2
2.2 Verneverdier og verneformål	3
2.3 Eksisterende vern	3
2.4 Kulturminner	3
3. Brukerinteresser	4
3.1 Fiske	4
3.2 Akvakultur	4
3.3 Havbeite og dyrking av alger	5
3.4 Høsting av tang og tare	5
3.5 Friluftsliv	5
3.6 Båttrafikk	6
3.7 Sjøkabler	6
3.8 Bruk i forskningssammenheng	6
3.9 Forsvaret	6
4. Generelt om virkninger av vernet	6
5. Nærmere om forslag til forskrift	7
6. Vurdering i forhold til naturmangfoldloven kapittel II	8
7. Økonomiske og administrative konsekvenser	10
8. Forslag til forskrift	11

1. Bakgrunn

Klima- og miljødepartementet har gitt beskjed om oppstart av verneplanprosess for åtte områder i Nordland, Troms og Finnmark i løpet av 2015 med sikte på å opprette marine verneområder etter naturmangfoldloven § 39. Karlsøyfjorden er et av fire områder i Nordland. Fylkesmennene i de respektive fylkene har fått ansvar for å utarbeide et forslag til verneplaner.

Karlsøyfjorden (tidligere kalt Karlsøyvær) er et av 36 kandidatområder for marint vern som ble utpekt i tilrådninger fra Rådgivende utvalg for marin verneplan. Utvalget var bredt sammensatt og ble nedsatt av Klima- og miljødepartementet (den gang Miljøverndepartementet) i samråd med Nærings- og fiskeridepartementet (den gang Fiskeridepartementet) og Olje- og energidepartementet i 2001. Utvalget ga sin endelige tilråding i 2004. Utvalget vurderte at de 36 områdene til sammen representerte et godt og balansert utvalg av undersjøisk natur fra kysten og skjærgården. Ved utvelgelse ble særegenhet og representativitet sett i forhold til regioner og kyststrekninger vektlagt. Det ble også vektlagt at områdene skulle være lite påvirket og kunne tjene som referanseområder for forskning og overvåking.

Utvalget delte områdene inn i 6 kategorier (poller, strømrrike lokaliteter, spesielle gruntvannsføremster, fjorder, åpne kystområder og transekter fra kyst til hav og sokkelområder), og Karlsøyfjorden ble plassert i kategori 5 – åpne kystområder.

Melding om oppstart av planarbeidet ble i 2009 kunngjort og sendt ut på en bred innspillsrunde til grunneiere, lokale, regionale og sentrale etater og organisasjoner. I meldingen ble blant annet mulige restriksjoner skissert med utgangspunkt i anbefalingene fra rådgivende utvalg.

Høringsutkast til verneplan tar utgangspunkt i oppstartmeldingen og innspill til denne. Vedlagt høringsutkastet er Miljødirektoratets mal til verneforskrifter for marine verneområder med noen tilpasninger til det aktuelle området. Det er viktig å merke seg at forskriftsmalen bare er et utgangspunkt for verneplanprosessen, ikke den endelige verneforskriften.

Som forskrifter flest starter verneforskrifter med et generelt forbud mot det meste, for deretter å liste opp unntakene i forskriftens unntaksbestemmelser. Disse unntakene kan bli bearbeidet, endret og nye punkter lagt til i løpet av verneprosessen på bakgrunn av behov og forslag i høringsinnspillene.

2. Nærmere om området

Det foreslåtte marine verneområdet omfatter ca. 163,3 km² og ligger i sin helhet i Bodø kommune i Nordland fylke.

2.1 Avgrensning

Planområdet er vist på vedlagt kart. Grensene for det marine verneområdet vil i størst mulig grad bli lagt utenfor grensen for privat grunn (utenfor marbakke eller 2 meter under midlere lavvann der marbakke ikke finnes). Unntakene vil være i områder der eksisterende verneområder går ned i sjø. Her vil grensen gå kant i kant med vernegrensen for Karlsøyvær naturreservat og Fjære naturreservat.

2.2 Verneverdier og verneformål

Karlsøyfjorden inngår som ett av seks områder i kategorien *Åpne kystområder* i marin verneplan. Området er karakterisert ved stor gjennomstrømning av vann. Oppholdstiden for vannet er fra noen timer til dager. Området har stor spennvidde i naturtyper med grunne partier ved fastlandet, en dyp renne og et kupert skjærgårdsområde. Plante- og dyrelivet varierer med bunnforholdene og mangfoldet i bunntyper gjenspeiler seg i et mangfold av organismsamfunn i disse områdene.

Selve Karlsøyfjorden på innsiden av Karlsøyvær har dyp på mer enn 500 meter og er atskilt fra Vestfjorden med terskler på ca. 250 meter både nord og sør for Karlsøyvær. Den dype fjordbunnen består hovedsakelig av leire. En bred skjærgård med grunne sjøområder og tidevannsarealer finnes også innenfor planområdet, og her finnes strender med sanddynelandskap.

Verneformålet er å ta vare på det åpne kystområdet med mangfold av naturtyper som er representative for kystområdet, men som også inneholder særegne kvaliteter. Verneverdiene er knyttet til det undersjøiske landskapet med bunnen og bunnorganismene. Området er lite undersøkt, men regnes som lite påvirket og det kan forventes å ha en rik flora og fauna med muligheter for forekomst av sjeldne eller nye arter.

Området er et viktig hekkeområde for sjøfugl, blant annet for vade-, måke- og alkefugl.

2.3 Eksisterende vern

Det foreslåtte marine verneområdet vil gå kant i kant med de eksisterende verneområdene Karlsøyvær naturreservat og Fjære naturreservat. Størsteparten av Karlsøyvær fuglelivsfredningsområde, som ligger som en 2 km bred buffersone rundt hele Karlsøyvær naturreservat, ligger innenfor planområdet. I Karlsøyvær fuglelivsfredningsområde er fuglelivet fredet mot skade og ødeleggelse av enhver art, jf. forskrift om fredningsbestemmelser for Karlsøyvær naturreservat med tilhørende fuglelivsfredning kap. V. Jakt og fangst er forbudt, mens fiske er tillatt. Videre er det forbudt å forstyrre fuglelivet ved unødig bruk av signalhorn og varslingsystem fra båt.

2.4 Kulturminner

Det gamle handelsstedet på Kjerringøy var på 1800-tallet Nord-Norges største handelssted. Virksomheten hadde en nær tilknytning til fiskeri og de rike havområdene utenfor, og er i dag et unikt kulturminnesmerke i fylket. Handelsstedet og kirkestedet er også registrert som et prioritert marinarkeologisk territorie (PRIMAT 5104). Dette er et område som med bakgrunn av kjent kunnskap som kan indikere kulturminner under vann i kombinasjon med kunnskap om hvor godt kulturminner kan bevares i området, skal prioriteres med tanke på kulturminner. Kjerringøy var en av de siste stasjonene før fisker- og jekteflåten satte over Vestfjorden, og stedet fikk ved dette en uvanlig størrelse og betydning. Gården Kjerringøy ligger på fastlandet, men har navn etter den langstrakte øya som ved et smalt sund er skilt fra handelsstedet. Her var en naturlig havn, og derfor allerede på 1600-tallet et gammelt skipperleie. Kjerringøy fikk gjestgiverbevilling i 1791. Kirka på Kjerringøy nevnes så tidlig som i 1589.

Området er også beskrevet i oppstartsmeldingen for Karlsøyfjorden av 27.08.2009 (da hetende Karlsøyvær), med bl.a. en grundigere beskrivelse av naturtyper, geologiske, fysiske og biologiske forhold.

3. Brukerinteresser

3.1 Fiske

Det er stor fiskeriaktivitet i Karlsøyfjorden. I Fiskeridirektoratets fiskerikart er det registrert fire fiskeområder for garn og line og fem områder for notfiske. Særlig er notfisket etter sei og sild betydningsfullt. Silda trekker med seg andre fiskeslag og bidrar på denne måten til gode fangster på annen hvitfisk. Sei og sildefiske medfører at flere områder nyttes til låssetting av fisk. I tillegg er det registrert to kasteplasser/landnot etter sild. Andre fiskeslag beskattes med redskaper som line, juksa og garn. Det registrert ett oppvekstområde/beiteområde samt et rekefelt som begge tangerer den sørvestlige delen av kandidatområdet. Området ved Folda, helt nord i kandidatområdet er gyteområde for torsk.

Fiskeriene er allerede regulert gjennom havressursloven og lakse- og innlandsfiskeloven. Forslaget til verneforskrift innebærer at fiske kan fortsette i tråd med gjeldende lovverk, med unntak for fiske i områder med revdannende koraller og andre korallforekomster som vurderes som viktige. Dette omfatter fiske med alle typer redskap, også for fritidsfiske. Vi er ikke kjent med viktige korallforekomster i området pr i dag, men dette kan bli påvist senere ved kartlegging/registrering. Koraller har også en viss beskyttelse gjennom forskrift om utøvelse av fisket i sjø. Korallforekomster som er så viktige at det krever en særskilt beskyttelse vil bli kartfestet i en forvaltningsplan for verneområdet.

I områder uten kjente korallforekomster vil fiske etter pelagiske arter med not og pelagisk trål kunne foregå uten av det er i strid med verneformålet. Dette må imidlertid utøves med forsiktighet slik at ikke større mengder død fisk påvirker bunnen. Rekefisket kan fortsette, men det bør foregå en overvåking av effektene av aktiviteten slik at en sikrer at verneverdiene ikke gradvis forringes.

Levendelagring av fisk reguleres av forskrift om utøvelse av fisket i sjøen kapittel XVIII. Nærings- og fiskeridepartementet gav i juni 2014 ut en strategi for levendelagring av fisk. Hensikten med levendelagring av fisk er å bedre råstofftilgangen gjennom året. Det er innført kvotebonus for fisker ved levering for levendelagring. Flere mottaksanlegg er etablert og det er en økning i antall fartøy som er registret for levendelagring. Fisk kan holdes i mellomlagringsmerder inntil 12 uker før den må slaktes eller overføres til akvakulturanlegg, jmfør forskrift om utøvelse om fisket i sjøen § 95 bokstav f. Fangstbasert akvakultur er omtalt i kapittel 3.2. Etablering av installasjoner for levendelagring av fisk omfattes av forbud mot etablering av ulike typer anlegg eller varige og midlertidige innretninger i § 3 nr. 3 i vernebestemmelsene. Eventuelle søknader må vurderes etter § 6 jf. § 48 i naturmangfoldloven.

3.2 Akvakultur

Det pågår ingen akvakulturaktivitet i området i dag. Sjøområdet ved Karlsøyvær er dypt og har lav eksponeringsgrad, og potensial for både skjelldyrking og oppdrett av matfisk. Karlsøyvær er imidlertid vernet som naturreservat med forbud mot akvakulturvirksomhet. Det foreslåtte marine verneområdet er preget av høy bølgeeksponering, farleier m.m. som gjør det mindre egnet til akvakulturvirksomhet.

Hvorvidt vernet vil medføre konsekvenser for eventuell fremtidig akvakultur inne i verneområdet, vil avhenge av konkrete vurderinger av om slik aktivitet er forenlig med verneformålet. Moderat omfang av akvakultur vil normalt ikke representere noen trussel mot verneverdiene, men omfanget av

akvakulturaktivitet bør reguleres slik at de naturlige stofftransportene ikke påvirkes i nevneverdig grad. Utslipp av næringssalter og organisk materiale (fôrrester og ekskrementer) kan påvirke flora og fauna og vil være en viktig del av vurderingen. I tillegg vil bruk av kitinhemmere, kobberimpregnering og andre stoffer som kan påvirke bunnfaunaen vurderes ved nye anlegg og det kan stilles vilkår mot bruk av slike stoffer i evt. dispensasjoner i det marine verneområde. Slik forslag til verneforskriften er utformet vil eventuelle fremtidige søknader måtte vurderes etter § 6 jf. § 48 i naturmangfoldloven.

Fangstbasert akvakultur er definert som villfanget fisk som skal levendelagres i lengre tid enn 12 uker. Aktiviteten reguleres av forskrift om fangstbasert akvakultur. Forskriften trådte i kraft 1. januar 2015. Formålet med forskriften er å tilrettelegge for fangstbasert akvakultur og bidra til utjevning av tilbudet av fersk fisk av god kvalitet gjennom året. Eventuelle søknader om fangstbasert akvakultur vil på lik linje med annen type akvakultur vurderes etter § 6 jf. § 48 i naturmangfoldloven. Levendelagring av fisk inntil 12 uker er omtalt i kapittel 3.1.

Skjellskraping vil ikke tillates innenfor hele det foreslåtte marine verneområdet.

3.3 Havbeite og dyrking av alger

Havbeite og nye potensielle næringer som dyrking av marine alger omfattes av forbudet mot utsetting av organismer i § 3 nr. 1 og 2 i verneforskriften. Eventuelle framtidige søknader om dette må behandles etter verneforskriftens § 6, jf. § 48 i naturmangfoldloven.

3.4 Høsting av tang og tare

Høsting av tang- og tare vil bli forbudt, jf. forslag til verneforskrift § 3 nr. 1. Det vil imidlertid være tillatt med tradisjonell sanking av tang og tare ned til laveste lavvann til eget bruk for rettighetshaver eller til undervisning, i samsvar med gjeldende lovverk jf. forslag til verneforskrift § 4 nr. 4. Det er liten kunnskap om virkningene som tang- og tarehøsting har på naturverdiene. Rådgivende utvalg legger til grunn at det biologiske mangfoldet blir lokalt redusert for en periode. Enkelte arter vil komme raskt tilbake, mens andre trenger lenger tid på å restituere seg. Bunnfaunaen blir også påvirket av taretråling gjennom en reduksjon av leveområder for enkelte arter. De langsiktige virkningene dette har for artsmangfoldet i et område er ukjent. Det er ingen kommersiell tang- og tarehøsting i området i dag.

3.5 Friluftsliv

Øyene Dypingen, Langøya og Lamøy er unntatt fra ferdselsforbudet i Karlsøyvær naturreservat. Det gjør at øyene er regionalt viktige for sjøfarende og svært mye brukt til friluftsliv. Områdene rundt og på Fjærevassdraget og Strandåvassdraget er regionalt viktige friluftsområder.

Det ligger to statlig sikrede friluftsområder i umiddelbar nærhet til planområdet. Det ene er Kjerringøyvær, som inngår i Karlsøyvær naturreservat. Det andre området består av en rekke øyer vest for gamle Kjerringøy handelssted, skilt fra fastlandet med et smalt og relativt grunt sund.

Kommuneplanens arealdel for Bodø kommune 2014-2026, vedtatt 19.juni og 11.september 2014 er nesten hele det foreslåtte marine verneområdet lagt ut som «natur, ferdsel og friluftsområde (NFFF)». I tillegg gjelder en rekke eldre reguleringsplaner for Kjerringøy sentrum. Planområdet for det foreslåtte marine verneområdet tangerer områder avsatt som friområde i sjø og vassdrag.

Vernet vil ikke gi noen restriksjoner på aktiviteter knyttet til friluftsliv.

3.6 Båttrafikk

Ferdsel i sjø reguleres av sjøveisreglene, som er internasjonale regler som gjelder for alle som ferdes i båt. Forslaget til verneforskrift kommer ikke i konflikt med disse reglene.

Det foreslås ikke restriksjoner i verneforskriften for oppankring av båt, men det foreslås et forbud mot bruk av ankre på fastfortøyninger som kan forurense, som bilmotorer og lignende.

I verneforskriften foreslås det et forbud mot å tømme ballastvann i det marine verneområdet. Dette for å unngå spredning av uønskede ballastvannsarter. Hvor strengt dette forbudet skal være ønsker vi å få belyst i høringen. Det er lite kunnskap om spredning av ballastvannsarter, men spredning kan gjøre stor skade på artsmangfoldet, spesielt i lukkede systemer som fjorder. Høyest risiko for spredninga er det når ballastvannet kommer fra en annen biogeografisk region enn vestnorsk subregion (fra Egersund til Loppa). Et eksempel på dette er spredningen av kronemaneten *Periphylla periphylla* til flere fjordsystem i Nord-Norge. Manet kan opptre i så store tettheter at den fortrenger fisk og vanskeliggjør garnfiske. Unntaket for forbudet mot å tømme ballastvann i et marint verneområde vil være når det er fare for havari og man kan påberope seg nødrett etter Straffelovens kap. 3. § 17.

3.7 Sjøkabler

Det framkom i innspillene til oppstartsmeldingen i 2009 at det finnes en rekke sjøkabler innenfor planområdet og at drift og vedlikehold av disse, samt eventuell etablering av nye sjøkabler til eksisterende bosetting er nødvendig. Drift og vedlikehold av eksisterende sjøkabler er et tiltak som er tillatt, jf. forslag til verneforskrift § 4, nr. 11 og 12. Legging av nye sjøkabler kan forvaltningsmyndigheten gi tillatelse til etter søknad, jf. forslag til verneforskrift § 5, nr. 3.

3.8 Bruk i forskningssammenheng

Området har en lang vernehistorie med Karlsøyvær naturreservat som et av de første vernede kystområdene i nord. Det egner seg derfor som referanseområde i forhold til tilsvarende områder hvor det er etablert akvakultur og andre tekniske inngrep senere år. Også sjøområdene mot fastlandet er forholdsvis lite berørt av påvirkninger i selve fjorden, utover fiskeriaktivitet.

3.9 Forsvaret

Forsvaret har et skyte- og øvingsfelt som overlapper sørligste del av det foreslåtte verneområdet (feltnavn "END 464 Mjelde"). Feltet disponeres av Luftforsvaret. En vurdering av eventuelle konflikter mellom Forsvarets virksomhet og verneinteresser må avklares nærmere i den videre planprosessen.

4. Generelt om virkninger av vernet

Ved etablering av nye verneområder er det vanlig at pågående lovlige aktiviteter innenfor grensen kan videreføres også etter vernet. Vernet har til hensikt å bevare området mot store inngrep, som for eksempel tiltak som innebærer utfylling, mudring, uttak og deponering av masse, sprengning, boring og plassering av konstruksjoner på sjøbunnen. For slike aktiviteter vil det derfor gjelde restriksjoner, slik at naturverdiene får en økt beskyttelse i forhold til eksisterende lovverk som for eksempel plan- og bygningsloven og forurensningsloven.

For de fleste brukerne av området vil vernet få liten eller ingen betydning. Normal friluftaktivitet i fjæresonen og på fjorden vil ikke være i strid med verneformålet og det legges ikke opp til

restriksjoner på slik aktivitet. Sanking av tang og tare ned til laveste lavvann for rettighetshaver eller til undervisning, vil også være tillatt. Det samme vil gjelde for plukking av skjell til eget bruk i samsvar med gjeldene lovverk, mens kommersiell høsting inkl. skjellskraping kan påvirke verneverdiene i vesentlig grad og må behandles etter § 6, jf. § 48 i naturmangfoldloven.

Vedlikehold og anleggelse av nye båtstøer og båtutlegg vil være tillatt. Men krever tiltaket støping, sprenging eller bruk av maskiner, for eksempel gravemaskin, vil tiltaket være søknadspliktig. At et tiltak er søknadspliktig er ikke det samme som et forbud. Gjennom søknadsbehandling vil verneområdeforvaltningen sikre at miljøhensyn hensynstas i vurderingen av om tillatelser skal gis. Det kan også settes vilkår som skal sikre hensynet til miljøverdier dersom tillatelser gis. Eksempler på dette kan være kanalisering av kabler og vannledninger til traséer utenom viktige naturforekomster eller for å unngå flere inngrep i strandsonen enn nødvendig, sikre allmenn tilgang ved etablering av båtutsett og sette krav om samling av enkeltsøknader om flytebrygger til felles småbåtanlegg, dersom dette er hensiktsmessig ut fra miljøhensyn.

Verneforskriftens bestemmelser vil kun gjelde innenfor vernegrensen. I henhold til naturmangfoldloven § 49 skal virksomhet utenfor verneområder, som trenger tillatelse etter annen lov, og som kan innvirke på verneverdiene i et verneområde, vurderes av kommune/sektormyndighet.

I og med at privat eiendomsrett kan strekke seg noe ut i sjøen, vil bestemmelsene i forslaget til forskrift omfatte noe areal i privat eie. Dette vil gjelde for de områdene der verneforslaget grenser mot eksisterende verneområder (Karlsøyvær naturreservat og Fjære naturreservat). Rådighetsinnskrenkningene for disse privateide områdene vil likevel ikke være mer omfattende enn de som i dag ligger i annet lovverk (som for eksempel plan- og bygningsloven og forurensningsloven).

Verneforskriften vil gjelde parallelt med annet lovverk, og en søknad vil ofte måtte behandles etter flere lovverk. Dersom det er motstrid mellom flere regelverk vil verneforskriften alltid gå foran annet lovverk. Søknader behandles derfor som hovedregel først etter verneforskriften. Virksomhet som trenger tillatelse etter annen lov og som kan innvirke på verneverdiene i et verneområde, vurderes av kommune/sektormyndighet etter naturmangfoldloven § 49.

Det legges opp til utarbeidelse av forvaltningsplan med definerte bevaringsmål som grunnlag for å overvåke tilstanden i områdene. En forvaltningsplan vil dessuten utdype bestemmelsene i forskriften og gi retningslinjer for forvaltningen av området.

Vern er hovedsakelig et virkemiddel for å bevare natur mot menneskelig påvirkning, men mange verneområder inngår også som et positivt element i lokal identitetsskaping og markedsføring av lokalt reiseliv.

5. Nærmere om forslag til forskrift

§ 1: Beskriver formålet med vernet.

§ 2: Gir opplysninger om eiendomsforhold, områdets størrelse og avgrensning, samt kart.

§ 3: Angir hvilke vernebestemmelser (restriksjoner) som gjelder i området. Bestemmelsene omfatter vern av vegetasjon og dyreliv mot skade og ødeleggelse, samt vern av området mot tiltak som kan endre naturmiljøet.

§ 4: Angir generelle unntak fra vernebestemmelsene, dvs. tiltak/aktiviteter som er tillatt uten at det er nødvendig å søke om tillatelse. Dette omfatter bl.a. fiske og annen høsting, jakt, fangst, ferdsl med båt eller andre fartøyer herunder oppankring for å fortøye mot land, bruk av fjæresonen, drift og vedlikehold av eksisterende anlegg og innretninger samt oppgradering/fornyelse av sjøkabler når det ikke forutsettes vesentlige endringer i forhold til verneformålet.

§ 5: Angir tiltak/aktiviteter som kan tillates etter søknad. Dette omfatter bl.a. innretninger for navigasjonsveiledning og legging av kabler og rørledninger, oppgradering/fornyelse av sjøkabler som ikke faller under § 4, tiltak som innebærer små inngrep på bunnen og som ikke påvirker de marine verneverdiene nevneverdig, samt vedlikeholdsmudring.

§ 6: Inneholder generelle dispensasjonsbestemmelser. Disse bestemmelsene inngår i naturmangfoldloven § 48, og er tatt med i forskriften av opplysningshensyn.

§ 7: Omhandler iverksetting av tiltak for å opprettholde eller oppnå ønsket tilstand som er formålet. Hjemmel til å foreta skjøtselstiltak inngår i naturmangfoldloven § 47, og er tatt med i forskriften av opplysningshensyn.

§ 8: Gir bestemmelser om utarbeidelse av forvaltningsplan for verneområdet.

§ 9: Gir bestemmelse om fastsettelse av forvaltningsmyndighet.

§ 10: Gir bestemmelse om at det kan opprettes rådgivende utvalg for området.

§ 11: Angir tidspunkt for ikrafttredelse av forskriften.

6. Vurdering i forhold til naturmangfoldloven kapittel II

Det følger av naturmangfoldloven § 7 at prinsippene i naturmangfoldloven §§ 9-12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, og det skal framgå av beslutningen hvordan disse prinsippene er vurdert og vektlagt i vurderingen av saken. Forvaltningsmålene for naturtyper i §§ 4 og 5 skal også trekkes inn i skjønnsutøvingen. De nevnte bestemmelsene skal således inngå som en integrert del av skjønnsutøvingen ved etablering av områdevern etter naturmangfoldloven kapittel V, og det skal framgå av beslutningen hvordan prinsippene er vektlagt og vurdert. Prinsippene skal også inngå som en integrert del av beslutningen knyttet til tiltak og bruk av det etablerte verneområdet. Miljøkonsekvensene av vernet skal vurderes i et helhetlig og langsiktig perspektiv, der hensynet til de planlagte vernet og eventuelt tap eller forringelse av naturmangfoldet på sikt avveies.

Etter § 8 i naturmangfoldloven skal offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig, bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologisk tilstand, samt effekten av påvirkninger. Beslutninger skal også bygge på erfaringsbasert kunnskap, herunder samisk kunnskap dersom dette foreligger.

Det foreligger en god del kunnskap om de store kvalitetene knyttet til naturverdiene i de foreslåtte verneområdene. Karlsøyfjorden inngår blant områdene som Rådgivende utvalg for marin verneplan har anbefalt tatt med i første fase av marin verneplan. Utvelgelse av områder ble gjort på bakgrunn av bl.a. en analyse av utbredelsen til de best kjente bunnlevende marine arter (2335 av et utvalg på 4218), og inndeling av kysten i tre biogeografiske regioner. Potensielle områder ble delt inn i seks kategorier. Utvalget vektla at det skulle velges ut områder fra hver av de seks kategoriene innen hver av de tre biogeografiske regionene. Utvalget pekte på at det vil ta mange år før en har god oversikt over det biologiske mangfoldet i våre marine områder, og la til grunn at det er kjent at det er en sammenheng mellom forekomst av planter og dyr og bunnforholdene generelt. Ulike organismer finnes på mudderbunn, sandbunn, stein- og grusbunn og fjellbunn. Andre fysiske miljøforhold, som lys, dyp, saltholdighet og havstrømmer, spiller også avgjørende roller for forekomst og utbredelse av arter. Bunntopografi og bunnforhold er i store trekk kjente i norske kyst- og havområder selv om detaljert kartlegging i mange tilfeller ikke er gjennomført. Ved å vektlegge informasjon om geologi og geomorfologi kan en generelt forvente at det indirekte tas hensyn til arter og artsmangfold, selv om dette ikke er spesielt kartlagt. Ved gjennomgangen og prioriteringen av områdene innen hver kategori, ble det gjort kryssreferanser til lignende lokaliteter innen andre kategorier for å ha en best mulig samlet oversikt. Utvalget foreslo på dette grunnlaget at 36 områder tas med i første fase av arbeidet med marin verneplan, som har hovedfokus på Norges kystområder og territorialfarvann. Disse områdene ble av rådgivende utvalg vurdert å være rimelig godt dekket opp med hensyn på representativitet gjennom de 36 områdene. Utvalget pekte likevel på suppleringsbehov i form av både konkrete geografiske områder og kategorier av områder fra ulike deler av landet.

Kunnskap om naturforholdene i områdene er sammenstilt i tilrådingene fra Rådgivende utvalg for marin verneplan fra 2003 og 2004. Det foreligger også kunnskap om marine naturtyper som bløtbunn og ålegrassamfunn i områdene.

Verneforskriftene åpner for at pågående aktiviteter i all hovedsak kan videreføres. Ut fra dagens kunnskap om arter og naturtyper i området vil de aktivitetene som i henhold til verneforskriften kan videreføres, med liten grad av sannsynlighet ha særlig negativ innvirkning på artene og naturtypene. Vernebestemmelsene er til hinder for at det kan gjøres vesentlige inngrep i områdene. For enkelte aktiviteter vil det derfor gjelde restriksjoner, slik at naturverdiene får en økt beskyttelse. Det legges opp til utarbeidelse av forvaltningsplan med definerte bevaringsmål, som grunnlag for å overvåke tilstanden i området. Vernet vil sannsynligvis føre til en positiv utvikling både på arts-, naturtype- og økosystemnivå. jfr. naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Naturmangfoldloven § 10 setter krav om at en påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Vannkvaliteten i forhold til forurensning bør følges opp. Når det gjelder fremtidig belastning, setter verneforskriftene forbud mot tiltak og aktiviteter som vurderes å kunne ha negativ effekt på naturmangfoldet i områdene. Virksomheter som kan tillates blir nærmere regulert innenfor rammen av naturmangfoldloven og verneforskriften, og regulering av den enkelte virksomhet vil kunne vurderes i forhold til samlet belastning i verneområdene. Gjennom den overvåking som det legges opp til, vil tilstandsutviklingen kunne følges. Dette kan gi grunnlag for iverksetting av tiltak ved eventuell negativ påvirkning av verneverdiene. Prinsippet i naturmangfoldloven § 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning er dermed vurdert og tillagt vekt.

Naturmangfoldet i områdene bør kartlegges nærmere som grunnlag for en best mulig forvaltning av området. Vi mener det foreligger tilstrekkelig kunnskap om verneverdiene til at det kan treffes vedtak om vern. Kravet i naturmangfoldloven § 8 om at saken i hovedsak skal baseres på eksisterende og tilgjengelig kunnskap er etter vår vurdering oppfylt. Vi mener det er sannsynlig at vernet vil ha en positiv effekt på naturmangfoldet. Verneforslaget medfører ikke miljøforringelse. Prinsippet i naturmangfoldloven § 11 om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver, vurderes derfor ikke som relevant i forhold til selve verneforslaget. I forbindelse med dispensasjoner fra vernebestemmelsene vil det imidlertid av hensyn til verneverdiene kunne være aktuelt sette vilkår som medfører kostnader for tiltakshaver.

Prinsippet i naturmangfoldloven § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder er i verneprosessen vektlagt ved forslag til generelle unntak og spesifiserte dispensasjonsbestemmelser. Som eksempel kan nevnes § 4 i foreslått verneforskrift, hvor det er unntak for ".....rydding av private båtstøper og båtutsett som ikke krever gravemaskin, sprengningsarbeid eller støping". I unntaket for fortøyning av småbåt, er det foreslått at "Fortøyningsmiddel må være i et materiale som ikke forurenser".

Prinsippene i naturmangfoldloven vil også bli vurdert og vektlagt ved behandling av søknader om dispensasjon fra verneforskriften og i arbeidet med forvaltningsplan for området.

7. Økonomiske og administrative konsekvenser

Miljødirektoratet har myndighet til å fastsette hvem som skal være forvaltningsmyndighet for verneområdene.

Kostnader i forbindelse med merkingen av grenser, oppsyn m.m. blir dekket innenfor forvaltningsmyndighetens ordinære budsjettposter.

Arbeidet med en forvaltningsplan for området vil bli igangsatt snarest mulig etter vernevedtak.

Eventuelle utgifter til erstatning og gjennomføring av en eventuell erstatningsprosess, samt merking og oppsetting av skilt, utarbeiding av forvaltningsplan og etablering av oppsyn og skjøtsel vil dekkes innenfor de til enhver tid gjeldende budsjetttrammer.

8. Forslag til forskrift

Forskrift om vern av Karlsøyfjorden marine verneområde i Bodø kommune i Nordland fylke.

Hjemmel: Fastsatt ved kongelig resolusjon..... med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34, jf. § 39 og § 62. Fremmet av Miljøverndepartementet.

§ 1. Formål

Formålet med Karlsøyfjorden marine verneområde er å ta vare på et område som representerer en bestemt type natur, inneholder truet, sjelden og sårbar natur og som har særskilt naturvitenskapelig verdi. Det er en målsetting å beholde verneverdiene uten større grad av ytre påvirkning, og området skal kunne tjene som referanseområde for forskning og overvåking.

Karlsøyfjorden marine verneområde består av et åpent kystområde karakterisert ved stor gjennomstrømming av vann og stor spennvidde i naturtyper. Karlsøyfjorden på innsiden av Karlsøyvær har en dyp renne på mer enn 500 m og er adskilt fra Vestfjorden med terskler på ca. 250 m både nord og sør for Karlsøyvær. Det undersjøiske landskapet er kupert med geologiske formasjoner som delvis går på tvers i en vestlig-østlig retning. Karlsøyfjorden marine verneområde omfatter også eksponerte klippekyster, samt et kupert skjærgårdsområde med øyer, holmen, skjær og grunner, tidevannsterskler og sanddynelandskap. Området har et mangfold av naturtyper representativ for kystområdet i Ytre Vestfjorden. Verneverdiene er knyttet til det undersjøiske landskapet med bunnen og bunnorganismene.

Verneformålet knytter seg til sjøbunnen.

§ 2. Geografisk avgrensing

Det marine verneområdet berører følgende gnr./bnr.:

121/5, 121/10, 121/22, 121/45, 122/2, 122/9, 122/18, 124/1, 124/3, 124/4, 124/8, 124/11, 124/45, 124/46, 124/80, 124/82, 124/92, 127/1, 127/2, 127/4, 127/6, 127/8, 127/12, 127/13, 127/14, 127/23, 127/29, 127/41 og 127/44 i Bodø kommune.

Det marine verneområdet dekker et sjøareal på 163,3 km². Vernegrensen følger grensen for privat grunn (marbakke), med unntak av arealene som grenser mot Karlsøyvær og Fjære naturreservater. Her går grensen kant i kant med grensen til eksisterende vern. Verneområdet omfatter overflaten, vannsøylen og sjøbunnen.

Grensene for det marine verneområdet går fram av kart i målestokk datert Miljøverndepartementet

Verneforskriften med kart oppbevares hos Bodø kommune, Fylkesmannen i Nordland, Miljødirektoratet og Klima- og Miljødepartementet.

§ 3. Vernebestemmelser

I det marine verneområdet må ingen foreta noe som direkte eller indirekte kan forringe verneverdiene angitt i verneformålet.

1. Vegetasjonen, herunder tang, tare og andre marine planter, er vernet mot enhver form for skade og ødeleggelse. Planting av vegetasjon, herunder dyrking av alger, er forbudt.
2. Dyrelivet i sjø er vernet mot skade og ødeleggelse. Utsetting av organismer, herunder havbeite, er forbudt.
3. Området er vernet mot tiltak som f.eks. etablering av ulike typer anlegg, utfylling, byggevirksomhet, oppankring av husbåt, plassering av konstruksjoner på sjøbunnen, andre varige eller midlertidige innretninger, legging av rørledninger og kabler, konsentrerte forurensningstilførsler (herunder utføring av avløpsvann), utslipp av ballastvann, utslipp av kjølevann, omrøring av vannmasser, mudring, uttak og deponering av masse, sprengning, boring og oppankring. Forsøpling er forbudt. Opplistingen av tiltak er ikke uttømmende.

§ 4. Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Bestemmelsene i § 3 er ikke til hinder for:

1. Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, oljevern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.
2. Alminnelig ferdsel og bruk av fjæresonen, herunder friluftsliv, bålbrenning, undervisning, beiting, rydding av private båtstøer og båtutsett som ikke krever gravemaskin, sprengningsarbeid eller støping.
3. Høsting av villevende marine ressurser i samsvar med havressursloven, med unntak for følgende forbud:
 - a. Skjellskraping.
 - b. Fiske i områder med kjente korallforekomster i henhold til forvaltningsplan.
 - c. Høsting av vegetasjon, herunder tang, tare og andre marine planter.
4. Tradisjonell sanking av tang og tare ned til laveste lavvann til eget bruk for rettighetshaver eller til undervisning, i samsvar med gjeldende lovverk.
5. Plukking av skjell til eget bruk i samsvar med gjeldende lovverk.
6. Fiske i samsvar med lakse- og innlandsfiskeloven.
7. Jakt og fangst i samsvar med gjeldende lovverk.
8. Ferdsel og oppankring av båt eller andre fartøyer.

9. Etablering av mindre fortøyningsfester for småbåt, herunder fastfortøyning og dragfortøyning. Fortøyningsmiddel må være i et materiale som ikke forurenses.
10. Drift og vedlikehold av eksisterende sjømerker og andre navigasjonsinstallasjoner.
11. Drift og vedlikehold av andre eksisterende anlegg og innretninger, herunder avløpsledning, kaianlegg, flytebrygger, båtstøer, båtutlegg og fortøyninger.
12. Drift og vedlikehold av eksisterende sjøkabler og nødvendig istandsetting ved akutt utfall.
13. Oppgradering/fornyelse av eksisterende sjøkabler for heving av spenningsnivå og økning av tverrsnitt når dette ikke forutsetter vesentlige fysiske endringer i forhold til verneformålet.

§ 5. Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

1. Oppføring av nødvendige navigasjonsinstallasjoner og andre farledstiltak for å trygge ferdsel til sjøs.
2. Legging av kabler og rørledninger i utvalgte korridorer med skånsomme metoder.
3. Oppgradering/fornyelse av sjøkabler som ikke faller inn under § 4.
4. Tilretteleggingstiltak for friluftsliv.
5. Flytebrygger.
6. Rydding og etablering av båtstø eller båtutlegg som krever bruk av gravemaskin, sprengning eller støping.
7. Flytende bølgedempere i forbindelse med småbåtanlegg.
8. Vedlikeholdsmudring.
9. Mindre uttak av sand til eget bruk for grunneier.
10. Mindre tiltak som innebærer små inngrep på bunnen og som ikke påvirker de marine verneverdiene nevneverdig.
11. Istandsetting, skjøtsel og vedlikehold av kulturminner.

§ 6. Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, i samsvar med naturmangfoldloven § 48.

§ 7. Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den naturtilstand som er formålet med vernet i samsvar med naturmangfoldloven § 47.

§ 8. Forvaltningsplan

Forvaltningsmyndigheten skal utarbeide en forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning og skjøtsel av det marine verneområdet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 9. Forvaltningsmyndighet

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 10. Rådgivende utvalg

Det kan opprettes et rådgivende utvalg for forvaltningen av verneområdet.

§ 11. Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft straks.

Forslag om opprettelse av Nordfjorden marine verneområde

Fylkesmannen i Nordland

Innhold

1. Bakgrunn	2
2. Nærmere om området	2
3. Brukerinteresser	3
3.1 Friluftsliv	3
3.2 Båttrafikk	3
3.3 Fiskeri	4
3.5 Havbeite og dyrking av alger	4
3.6 Høsting av tang og tare	5
3.7 Bru over Nordfjorden	5
4. Generelt om virkninger av vernet	5
5. Nærmere om forslag til forskrift	6
6. Vurdering i forhold til naturmangfoldloven kapittel II	7
7. Økonomiske og administrative konsekvenser	9
8. Forslag til verneforskrift	10

1. Bakgrunn

Klima- og miljødepartementet har gitt beskjed om oppstart av verneplanprosess for åtte områder i Nordland, Troms og Finnmark i løpet av 2015 med sikte på å opprette marine verneområder etter naturmangfoldloven § 39. Nordfjorden er et av fire områder i Nordland. Fylkesmennene i de respektive fylkene har fått ansvar for å utarbeide et forslag til verneplaner.

Nordfjorden er et av 36 kandidatområder for marint vern som ble utpekt i tilrådninger fra Rådgivende utvalg for marin verneplan. Utvalget var bredt sammensatt og ble nedsatt av Klima- og miljødepartementet (den gang Miljøverndepartementet) i samråd med Nærings- og fiskeridepartementet (den gang Fiskeridepartementet) og Olje- og energidepartementet i 2001. Utvalget ga sin endelige tilråding i 2004. Utvalget vurderte at de 36 områdene til sammen representerte et godt og balansert utvalg av undersjøisk natur fra kysten og skjærgården. Ved utvelgelse ble særegenhet og representativitet sett i forhold til regioner og kyststrekninger vektlagt. Det ble også vektlagt at områdene skulle være lite påvirket og kunne tjene som referanseområder for forskning og overvåking.

Utvalget delte områdene inn i 6 kategorier (poller, strømrrike lokaliteter, spesielle grunntvannforekomster, fjorder, åpne kystområder og transekter fra kyst til hav og sokkelområder), og Nordfjorden ble plassert i kategori 4 – fjorder.

Melding om oppstart av planarbeidet ble i 2009 kunngjort og sendt ut på en bred innspillrunde til grunneiere, lokale, regionale og sentrale etater og organisasjoner. I meldingen ble blant annet mulige restriksjoner skissert med utgangspunkt i anbefalingene fra rådgivende utvalg.

Høringsutkast til verneplan tar utgangspunkt i oppstartmeldingen og innspill til denne. Vedlagt høringsutkastet er Miljødirektoratets mal til verneforskrifter for marine verneområder med noen tilpasninger til det aktuelle området. Det er viktig å merke seg at forskriftsmalen bare er et utgangspunkt for verneplanprosessen, ikke den endelige verneforskriften.

Som forskrifter flest starter verneforskrifter med et generelt forbud mot det meste, for deretter å liste opp unntakene i forskriftens unntaksbestemmelser. Disse unntakene kan bli bearbeidet, endret og nye punkter lagt til i løpet av verneprosessen på bakgrunn av behov og forslag i høringsinnspillene.

2. Nærmere om området

Det foreslåtte marine verneområdet i Nordfjorden omfatter ca. 11,6 km² og ligger i sin helhet i Rødøy kommune i Nordland fylke. Planområdet er vist på vedlagt kart. Nordfjorden er en 14,6 km lang, smal og relativt dyp sidefjord til Melfjorden. Fjorden er omkranset av bratte fjellsider som går ned til fjorden i et sterkt alpint landskap. De bratte fjellsidene fortsetter ned under vann, noe som gjør fjorden er brådyp langs land de fleste steder. Fjordbunnen er relativt flat, bestående av grus og leire. Den ytre delen av fjorden har dybder på rundt 130 meter. Om lag 6 km fra utløpet er det en innsnevring på fjorden, ved Nordfjordholman. Her er det en terskel på om lag 80 meter. Innenfor terskelen er det et fjordbasseng med dybder ned til 180 meter. De 7 innerste kilometerne av Nordfjorden ligger innenfor grensen til Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Vernegrensene innenfor

nasjonalparkområdet er tenkt lagt til middel vannstand, og utenfor nasjonalparken til eiendomsgrensen mot sjø, som er marbakke eller to meter under middelvannstand der marbakke ikke finnes. Verneverdiene er knyttet til de spesielle miljøforholdene og dyrelivet på bunnen og i vannmassene i bassenget.

Det er registrert et gyteområde for torsk og hyse i ytre del av Nordfjorden. Nordfjorden er en viktig lokalitet for steinkobbe, som bruker Juvika som beiteområde og Storvika som rasteområde.

Området er også beskrevet i oppstartmeldingen for Nordfjorden av 21. 09.2009, (med bl.a. grundigere beskrivelse av naturtyper, geologiske forhold, fysiske og biologiske forhold).

3. Brukerinteresser

3.1 Friluftsliv

Det framgår av innspillene til oppstartmeldingen til det marine vernet i 2009 at Nordfjorden er mye brukt til båtfriluftsliv. I tillegg tilbyr to reiselivsbedrifter guidete turer med båt inn fjorden. Et vernevedtak i Nordfjorden vil ikke medføre restriksjoner for friluftsliv og båtferdsel. Normal friluftaktivitet i fjæresonen og på fjorden vil ikke være i strid med verneformålet og det legges ikke opp til restriksjoner på slik aktivitet.

For fritidsbebyggelsen ved Nordfjorden vil det være tillatt med vedlikehold av eksisterende og anleggelse av nye båtstøer og båtutlegg. Men er tiltaket av et omfang som krever støping, sprenging eller bruk av maskiner, for eksempel gravemaskin, vil tiltaket være søknadspliktig. At et tiltak er søknadspliktig er ikke det samme som et totalforbud. Gjennom søknadsbehandling vil verneområdeforvaltningen sikre at miljøhensyn hensynstas i vurderingen av om tillatelser skal gis. Det kan også settes vilkår som skal sikre hensynet til miljøverdier dersom tillatelser gis.

I henhold til forslag til verneforskrift, § 5 nr. 5, kan forvaltningsmyndigheten etter søknad gi tillatelse til tilretteleggingstiltak for friluftsliv, dersom tiltaket ikke kommer i strid med verneformålet.

3.2 Båttrafikk

Ferdsel i sjø reguleres av sjøveisreglene, som er internasjonale regler som gjelder for alle som ferdes i båt. Forslaget til verneforskrift kommer ikke i konflikt med disse reglene.

Det foreslås ikke restriksjoner i verneforskriften for oppankring av båt, men det foreslås et forbud mot bruk av ankre på fastfortøyninger som kan forurense, som bilmotorer og lignende.

I verneforskriften foreslås det et forbud mot å tømme ballastvann i det marine verneområdet. Dette for å unngå spredning av uønskede ballastvannsarter. Hvor strengt dette forbudet skal være ønsker vi å få belyst i høringen. Det er lite kunnskap om spredning av ballastvannsarter, men spredning kan gjøre stor skade på artsmangfoldet, spesielt i lukkede systemer som fjorder. Høyest risiko for spredning er det når ballastvannet kommer fra en annen biogeografisk region enn vestnorsk subregion (fra Egersund til Loppa). Et eksempel på dette er spredningen av kronemaneten *Periphylla periphylla* til flere fjordsystem i Nord-Norge. Manet kan opptre i så store tettheter at den fortrenger fisk og vanskeliggjør garnfiske. Unntaket for å tømme ballastvann i et marint verneområde vil være når det er fare for havari og man kan påberope seg nødrett etter Straffelovens kap. 3 § 17.

3.3 Fiskeri

Av innspillene fra 2009 framgår det at Nordfjorden har en del fiskeriaktivitet. I høst- og vinterhalvåret fiskes det med not etter sild og brisling. Ytre- og Indre Handvika, samt området øst for Nordfjordholman brukes til låssettingsplasser i forbindelse med notfisket. I tillegg fiskes det en del med garn etter kveite. I den indre delen av fjorden er det i Fiskeridirektoratets fiskerikart registrert et reketrålfelt. Her tråles det 2-3 ganger om sommeren av en båt. Forslaget til verneforskrift innebærer at fiske kan fortsette i tråd med gjeldende lovverk, med unntak for fiske i områder med revdannende koraller og andre korallforekomster som vurderes som viktige. Dette omfatter fiske med alle typer redskap, også for fritidsfiske. Vi er ikke kjent med viktige korallforekomster i området pr i dag, men dette kan bli påvist senere ved kartlegging/registrering. Koraller har en viss beskyttelse gjennom forskrift om utøvelse av fiske i sjø. Korallforekomster som er så viktige at det krever en særskilt beskyttelse vil bli kartfestet i en forvaltningsplan for verneområdet.

Levendelagring av fisk reguleres av forskrift om utøvelse av fisket i sjøen kapittel XVIII. Nærings- og fiskeridepartementet gav i juni 2014 ut en strategi for levendelagring av fisk. Hensikten med levendelagring av fisk er å bedre råstofftilgangen gjennom året. Det er innført kvotebonus for fisker ved levering for levendelagring. Flere mottaksanlegg er etablert og det er en økning i antall fartøy som er registret for levendelagring. Fisk kan holdes i mellomlagringsmerder inntil 12 uker før den må slaktes eller overføres til akvakulturanlegg, jmf forskrift om utøvelse av fisket i sjøen § 95 bokstav f. Fangstbasert akvakultur er omtalt i kapittel 3.4. Anlegg for levendelagring av fisk omfattes av forbudet mot etablering av anlegg og innretninger i § 3 nr. 3 i verneforskriften. Eventuelle framtidige søknader om dette må behandles etter verneforskriftens § 6, jf. § 48 i naturmangfoldloven.

3.4 Akvakultur

Det er ingen akvakulturvirksomhet i Nordfjorden i dag. Islegging om vinteren gjør fjorden lite aktuell for matfisk- og skjelloppdrett. I kommuneplanens arealdel er Nordfjorden avsatt som flerbruksområde for fiske-, ferdsel-, friluft-, natur- og akvakulturformål. Kommunen har også avsatt områder i kommuneplanens arealdel spesifikt for akvakultur. Ingen av disse områdene ligger i Nordfjorden. Vernet medfører ikke et forbud mot akvakulturvirksomhet, men søknader om eventuell fremtidig akvakulturvirksomhet inne i verneområdet må vurderes konkret i forhold til verneformål og verneverdier.

Fangstbasert akvakultur er definert som villfanget fisk som skal levendelagres i lengre tid enn 12 uker. Aktiviteten reguleres av forskrift om fangstbasert akvakultur. Forskriften trådte i kraft 1. januar 2015. Formålet med forskriften er å tilrettelegge for fangstbasert akvakultur og bidra til utjevning av tilbudet av fersk fisk av god kvalitet gjennom året. Det er åpnet for at forvaltningsmyndigheten etter søknad kan gi dispensasjon til fangstbasert akvakultur, på lik linje med annen oppdrett av fisk, jf. § 5 nr. 2 i vernebestemmelsene.

Levendelagring av fisk inntil 12 uker er omtalt i kapittel 3.3.

3.5 Havbeite og dyrking av alger

Havbeite og nye potensielle næringer som dyrking av marine alger omfattes av forbudet mot utsetting av organismer i § 3 nr. 2 i verneforskriften. Eventuelle framtidige søknader om dette må behandles etter verneforskriftens § 6, jf. § 48 i naturmangfoldloven.

3.6 Høsting av tang og tare

Høsting av tang- og tare vil bli forbudt, jf. forslag til verneforskrift § 3 nr. 1. Det vil imidlertid være tillatt med husdyrbeite på tang og tradisjonell høsting av tang til husdyrfôr, ærfuglrøkt etc., jf. forslag til verneforskrift § 4 nr. 2 og 4.

Det er liten kunnskap om virkningene som tang- og tarehøsting har på naturverdiene. Rådgivende utvalg legger til grunn at det biologiske mangfoldet blir lokalt redusert for en periode. Enkelte arter vil komme raskt tilbake, mens andre trenger lenger tid på å restituere seg. Bunnfaunaen blir også påvirket av taretråling gjennom en reduksjon av leveområder for enkelte arter. De langsiktige virkningene dette har for artsmangfoldet i et område er ukjent. Det er ingen kommersiell tang- og tarehøsting i området i dag.

3.7 Bru over Nordfjorden

Rødøy kommune og Rødøy Frp hadde innspill til oppstartmeldingen for marin verneplan i 2009 at det er viktig at det marine vernet ikke legger hindringer for at det i framtiden kan bygges en veiforbindelse fra Rødøy til Rana. Veiforbindelsen er ikke behandlet i Nasjonal transportplan, men er et gammelt veiønske fra regionen. En slik vegforbindelse vil måtte krysse Nordfjorden med bru ved Nordfjordholmene, der fjorden er som smalest. Det poengteres fra kommunen at en slik vei vil gi Rødøy fergefri veiforbindelse, og ha store ringvirkninger i forhold til næringsliv og bosetning, ikke bare i Rødøy, men også for de øvrige kommunene i området. Kommunen uttaler at marint vern enten må akseptere en framtidig veiutløsning, med blant annet massedeponering i sjø, eller at vernegrensen trekkes innenfor Nordfjordholmene, slik at vernet ikke kommer i konflikt med eventuell vei.

Vern vil ikke være til hinder for at det i framtiden kan bygges bru over Nordfjorden, men deponering av tunellmasser i sjø vil ikke være forenelig med vern, jf. forslag til verneforskrift § 3 nr. 3. Ved siden av den direkte påvirkningen på bunnen som slik deponering av masse har, vil spredning av finpartikulært materiale kunne føre til nedslamming av bunn og bunnfauna over et større område i fjordbassenget. Dette kan løses ved deponering av tunnellmasser i landdeponier. I henhold til kommunens innspill på referansegruppemøte, blir det synliggjort i verneforskriftens spesifiserte dispensasjonsbestemmelse at vern ikke er til hinder for en eventuell framtidig bru.

4. Generelt om virkninger av vernet

Ved etablering av nye verneområder er det vanlig at pågående lovlige aktiviteter innenfor grensen kan videreføres også etter vernet. Vernet har til hensikt å bevare området mot store inngrep, som for eksempel tiltak som innebærer utfylling, mudring, uttak og deponering av masse, sprengning, boring og plassering av konstruksjoner på sjøbunnen. For slike aktiviteter vil det derfor gjelde restriksjoner, slik at naturverdiene får en økt beskyttelse i forhold til eksisterende lovverk som for eksempel plan- og bygningsloven og forurensningsloven.

For de fleste brukerne av området vil vernet få liten eller ingen betydning. Normal friluftaktivitet i fjæresonen og på fjorden vil ikke være i strid med verneformålet og det legges ikke opp til restriksjoner på slik aktivitet. Sanking av tang og tare ned til laveste lavvann for rettighetshaver eller til undervisning, vil også være tillatt. Det samme vil gjelde for plukking av skjell til eget bruk i samsvar

med gjeldene lovverk, mens kommersiell høsting inkl. skjellskraping kan påvirke verneverdiene i vesentlig grad og må behandles etter § 6, jf. § 48 i naturmangfoldloven.

Vedlikehold og anleggelse av nye båtstøer og båtutlegg vil fortsatt være tillatt. Men krever tiltaket støping, sprenging eller bruk av maskiner, for eksempel gravemaskin, vil tiltaket være søknadspliktig. At et tiltak er søknadspliktig er ikke det samme som et forbud. Gjennom søknadsbehandling vil verneområdeforvaltningen sikre at miljøhensyn hensynstas i vurderingen av om tillatelser skal gis. Det kan også settes vilkår som skal sikre hensynet til miljøverdier dersom tillatelser gis. Eksempler på dette kan være kanalisering av kabler og vannledninger til traséer utenom viktige naturforekomster eller for å unngå flere inngrep i strandsonen enn nødvendig, sikre allmenn tilgang ved etablering av båtutsett og sette krav om samling av enkeltsøknader om flytebrygger til felles småbåtanlegg, dersom dette er hensiktsmessig ut fra miljøhensyn. Det legges ikke opp til regulering av fiske, da dette allerede er regulert gjennom havressursloven og lakse- og innlandsfiskloven. Hvorvidt vern vil medføre konsekvenser for eventuell fremtidig akvakultur inne i verneområdet, vil avhenge av konkrete vurderinger av om slik aktivitet er forenelig med verneformålet.

Vernet vil bare berøre privat eiendomsrett i en stripe langs nedre del av fjæresonen (mellom middelvann og marbakke) i de delene av fjorden som er omkranset av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. For grunneierne vil rådighetsinnskrenkningen for denne delen av fjæresonen ikke være mer omfattende enn det som i dag ligger i annet lovverk, som for eksempel plan- og bygningsloven og forurensningsloven. I tillegg er overflaten av dette område allerede vernet gjennom nasjonalparkvernet.

Verneforskriften vil gjelde parallelt med annet lovverk, og en søknad vil ofte måtte behandles etter flere lovverk. Dersom det er motstrid mellom flere regelverk vil verneforskriften alltid gå foran annet lovverk. Søknader behandles derfor som hovedregel først etter verneforskriften.

Det legges opp til utarbeidelse av forvaltningsplan med definerte bevaringsmål som grunnlag for å overvåke tilstanden i områdene. En forvaltningsplan vil dessuten utdype bestemmelsene i forskriften og gi retningslinjer for brukerinteressene.

Vern er hovedsakelig et virkemiddel for å bevare natur mot menneskelig påvirkning, men mange verneområder inngår også som et positivt element i lokal identitetsskaping og markedsføring av lokalt reiseliv.

5. Nærmere om forslag til forskrift

§ 1: Beskriver formålet med vernet.

§ 2: Gir opplysninger om eiendomsforhold, områdets størrelse og avgrensning, samt kart.

§ 3: Angir hvilke vernebestemmelser (restriksjoner) som gjelder i området. Bestemmelsene omfatter vern av vegetasjon og dyreliv mot skade og ødeleggelse, samt vern av området mot tiltak som kan endre naturmiljøet.

§ 4: Angir generelle unntak fra vernebestemmelsene, dvs. tiltak/aktiviteter som er tillatt uten at det er nødvendig å søke om tillatelse. Dette omfatter bl.a. fiske og annen høsting, jakt, fangst, ferdsl med båt eller andre fartøyer herunder oppankring for å fortøye mot land, bruk av fjæresonen, drift

og vedlikehold av eksisterende anlegg og innretninger samt oppgradering/fornyelse av sjøkabler når det ikke forutsettes vesentlige endringer i forhold til verneformålet.

§ 5: Angir tiltak/aktiviteter som kan tillates etter søknad. Dette omfatter bl.a. innretninger for navigasjonsveiledning og legging av kabler og rørledninger, oppgradering/fornyelse av sjøkabler som ikke faller under § 4, tiltak som innebærer små inngrep på bunnen og som ikke påvirker de marine verneverdiene nevneverdig, samt vedlikeholdsmudring.

§ 6: Inneholder generelle dispensasjonsbestemmelser. Disse bestemmelsene inngår i naturmangfoldloven § 48, og er tatt med i forskriften av opplysningshensyn.

§ 7: Omhandler iverksetting av tiltak for å opprettholde eller oppnå ønsket tilstand som er formålet. Hjemmel til å foreta skjøtselstiltak inngår i naturmangfoldloven § 47, og er tatt med i forskriften av opplysningshensyn.

§ 8: Gir bestemmelser om utarbeidelse av forvaltningsplan for verneområdet.

§ 9: Gir bestemmelse om fastsettelse av forvaltningsmyndighet.

§ 10: Gir bestemmelse om at det kan opprettes rådgivende utvalg for området.

§ 11: Angir tidspunkt for ikrafttredelse av forskriften.

6. Vurdering i forhold til naturmangfoldloven kapittel II

Det følger av naturmangfoldloven § 7 at prinsippene i naturmangfoldloven §§ 9-12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, og det skal framgå av beslutningen hvordan disse prinsippene er vurdert og vektlagt i vurderingen av saken. Forvaltningsmålene for naturtyper i §§ 4 og 5 skal også trekkes inn i skjønnsutøvingen. De nevnte bestemmelsene skal således inngå som en integrert del av skjønnsutøvingen ved etablering av områdevern etter naturmangfoldloven kapittel V, og det skal framgå av beslutningen hvordan prinsippene er vektlagt og vurdert. Prinsippene skal også inngå som en integrert del av beslutningen knyttet til tiltak og bruk av det etablerte verneområdet. Miljøkonsekvensene av vernet skal vurderes i et helhetlig og langsiktig perspektiv, der hensynet til de planlagte vernet og eventuelt tap eller forringelse av naturmangfoldet på sikt avveies.

Etter § 8 i naturmangfoldloven skal offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig, bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologisk tilstand, samt effekten av påvirkninger. Beslutninger skal også bygge på erfaringsbasert kunnskap, herunder samisk kunnskap dersom dette foreligger.

Det foreligger en god del kunnskap om de store kvalitetene knyttet til naturverdiene i de foreslåtte verneområdene. Nordfjorden inngår blant områdene som Rådgivende utvalg for marin verneplan har anbefalt tatt med i første fase av marin verneplan. Utvelgelse av områder ble gjort på bakgrunn av bl.a. en analyse av utbredelsen til de best kjente bunnlevende marine arter (2335 av et utvalg på 4218), og inndeling av kysten i tre biogeografiske regioner. Potensielle områder ble delt inn i seks kategorier. Utvalget vektla at det skulle velges ut områder fra hver av de seks kategoriene innen hver av de tre biogeografiske regionene. Utvalget pekte på at det vil ta mange år før en har god oversikt

over det biologiske mangfoldet i våre marine områder, og la til grunn at det er kjent at det er en sammenheng mellom forekomst av planter og dyr og bunnforholdene generelt. Ulike organismer finnes på mudderbunn, sandbunn, stein- og grusbunn og fjellbunn. Andre fysiske miljøforhold, som lys, dyp, saltholdighet og havstrømmer, spiller også avgjørende roller for forekomst og utbredelse av arter. Bunntopografi og bunnforhold er i store trekk kjente i norske kyst- og havområder selv om detaljert kartlegging i mange tilfeller ikke er gjennomført. Ved å vektlegge informasjon om geologi og geomorfologi kan en generelt forvente at det indirekte tas hensyn til arter og artsmangfold, selv om dette ikke er spesielt kartlagt. Ved gjennomgangen og prioriteringen av områdene innen hver kategori, ble det gjort kryssreferanser til lignende lokaliteter innen andre kategorier for å ha en best mulig samlet oversikt. Utvalget foreslo på dette grunnlaget at 36 områder tas med i første fase av arbeidet med marin verneplan, som har hovedfokus på Norges kystområder og territorialfarvann. Disse områdene ble av rådgivende utvalg vurdert å være rimelig godt dekket opp med hensyn på representativitet gjennom de 36 områdene. Utvalget pekte likevel på suppleringsbehov i form av både konkrete geografiske områder og kategorier av områder fra ulike deler av landet.

Kunnskap om naturforholdene i områdene er sammenstilt i tilrådingene fra Rådgivende utvalg for marin verneplan fra 2003 og 2004. Det foreligger også kunnskap om marine naturtyper som bløtbunn og ålegrassamfunn i områdene.

Verneforskriftene åpner for at pågående aktiviteter i all hovedsak kan videreføres. Ut fra dagens kunnskap om arter og naturtyper i området vil de aktivitetene som i henhold til verneforskriften kan videreføres, med liten grad av sannsynlighet ha særlig negativ innvirkning på artene og naturtypene. Vernebestemmelsene er til hinder for at det kan gjøres vesentlige inngrep i områdene. For enkelte aktiviteter vil det derfor gjelde restriksjoner, slik at naturverdiene får en økt beskyttelse. Det legges opp til utarbeidelse av forvaltningsplan med definerte bevaringsmål, som grunnlag for å overvåke tilstanden i området. Vernet vil sannsynligvis føre til en positiv utvikling både på arts-, naturtype- og økosystemnivå. jfr. naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Naturmangfoldloven § 10 setter krav om at en påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Vannkvaliteten i forhold til forurensning bør følges opp. Når det gjelder fremtidig belastning, setter verneforskriftene forbud mot tiltak og aktiviteter som vurderes å kunne ha negativ effekt på naturmangfoldet i områdene. Virksomheter som kan tillates blir nærmere regulert innenfor rammen av naturmangfoldloven og verneforskriften, og regulering av den enkelte virksomhet vil kunne vurderes i forhold til samlet belastning i verneområdene. Gjennom den overvåking som det legges opp til, vil tilstandsutviklingen kunne følges. Dette kan gi grunnlag for iverksetting av tiltak ved eventuell negativ påvirkning av verneverdiene. Prinsippet i naturmangfoldloven § 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning er dermed vurdert og tillagt vekt.

Naturmangfoldet i områdene bør kartlegges nærmere som grunnlag for en best mulig forvaltning av området. Vi mener det foreligger tilstrekkelig kunnskap om verneverdiene til at det kan treffes vedtak om vern. Kravet i naturmangfoldloven § 8 om at saken i hovedsak skal baseres på eksisterende og tilgjengelig kunnskap er etter vår vurdering oppfylt. Vi mener det er sannsynlig at vernet vil ha en positiv effekt på naturmangfoldet. Verneforslaget medfører ikke miljøforringelse. Prinsippet i naturmangfoldloven § 11 om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver, vurderes derfor ikke som relevant i forhold til selve verneforslaget. I forbindelse med

dispensasjoner fra vernebestemmelsene vil det imidlertid av hensyn til verneverdiene kunne være aktuelt sette vilkår som medfører kostnader for tiltakshaver.

Prinsippet i naturmangfoldloven § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder er i verneprosessen vektlagt ved forslag til generelle unntak og spesifiserte dispensasjonsbestemmelser. Som eksempel kan nevnes § 4 i foreslått verneforskrift, hvor det er unntak for ".....rydding av private båtstøer og båtutsett som ikke krever gravemaskin, sprengningsarbeid eller støping". I unntaket for fortøyning av småbåt, er det foreslått at "Fortøyningsmiddel må være i et materiale som ikke forurenser".

Prinsippene i naturmangfoldloven vil også bli vurdert og vektlagt ved behandling av søknader om dispensasjon fra verneforskriften og i arbeidet med forvaltningsplan for området.

7. Økonomiske og administrative konsekvenser

Miljødirektoratet har myndighet til å fastsette hvem som skal være forvaltningsmyndighet for verneområdene.

Kostnader i forbindelse med merkingen av grenser, oppsyn m.m. blir dekket innenfor forvaltningsmyndighetens ordinære budsjettposter.

Arbeidet med en forvaltningsplan for området vil bli igangsatt snarest mulig etter vernevedtak.

Eventuelle utgifter til erstatning og gjennomføring av en eventuell erstatningsprosess, samt merking og oppsetting av skilt, utarbeiding av forvaltningsplan og etablering av oppsyn og skjøtsel vil dekkes innenfor de til enhver tid gjeldende budsjetttrammer.

8. Forslag til verneforskrift

Forslag til forskrift om vern av Nordfjorden marine verneområde i Rødøy kommune i Nordland fylke.

Hjemmel: Fastsatt ved kongelig resolusjon..... med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34, jf. § 39 og § 62. Fremmet av Miljøverndepartementet.

§ 1. Formål

Formålet med Nordfjorden marine verneområde er å ta vare på et område som representerer en bestemt type natur, inneholder truet, sjelden og sårbar natur og som har særskilt naturvitenskapelig verdi. Det er en målsetting å beholde verneverdiene uten større grad av ytre påvirkning, området skal kunne tjene som referanseområde for forskning og overvåkning.

Nordfjorden er en spesiell fjord. Fjorden er lang, smal og dyp. Fjorden er omkranset av bratte fjellsider i et sterkt alpint landskap. Den indre delen av fjorden ligger innenfor grensen til Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Fjorden innenfor Nordfjordholmene danner et terskelbasseng. Fjorden påvirkes av smeltevann fra bre. Verneverdiene er knyttet til de spesielle miljøforholdene, dyrelivet på bunnen og i vannmassene.

Verneformålet knytter seg til sjøbunnen og vannsøylen.

§ 2. Geografisk avgrensning

Det marine verneområdet berører følgende gnr./bnr.:

26/1, 26/2 og 26/5 i Rødøy kommune.

Det marine verneområdet dekker et sjøareal på 11,6 km². Vernegrensen er lagt til midlere høyvann (normal flo) i den indre delen av Nordfjorden, som ligger innenfor Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Utenfor nasjonalparken følger vernegrensen marbakke (grensen for privat grunn).

Grensene for det marine verneområdet går fram av kart i målestokk datert Miljøverndepartementet

Verneforskriften med kart oppbevares hos Rødøy kommune, Fylkesmannen i Nordland, Miljødirektoratet og Klima- og Miljødepartementet.

§ 3. Vernebestemmelser

I det marine verneområdet må ingen foreta noe som direkte eller indirekte kan forringe verneverdiene angitt i verneformålet.

1. Vegetasjonen, herunder tang, tare og andre marine planter, er vernet mot enhver form for skade og ødeleggelse. Planting av vegetasjon, herunder dyrking av alger, er forbudt.
2. Dyrelivet knyttet til sjøbunnen er vernet mot skade og ødeleggelse. Utsetting av organismer, herunder havbeite, er forbudt.
3. Området er vernet mot tiltak som f.eks. etablering av ulike typer anlegg, utfylling, byggevirkosomhet, oppankring av husbåt, plassering av

konstruksjoner på sjøbunnen, andre varige eller midlertidige innretninger, legging av rørledninger og kabler, konsentrerte forurensningstilførsler (herunder utføring av avløpsvann), utslipp av ballastvann, utslipp av kjølevann, omrøring av vannmasser, mudring, uttak og deponering av masse, sprengning og boring. Forsøpling er forbudt. Opplistingen av tiltak er ikke uttømmende.

4. Det er forbud mot alle former for fiskeriaktivitet som påvirker sjøbunnen i områder med kjente korallforekomster i henhold til forvaltningsplan etter § 8.

§ 4. Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Bestemmelsene i § 3 er ikke til hinder for:

1. Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, oljevern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.
2. Alminnelig ferdsel og bruk av fjæresonen, herunder friluftsliv, bålbrenning, undervisning, beiting, rydding av private båtstøer og båtutsett som ikke krever gravemaskin, sprengningsarbeid eller støping.
3. Høsting av viltlevende marine ressurser i samsvar med havressursloven, med unntak for følgende forbud:
 - a. Skjellskraping.
 - b. Bruk av fiskeredskaper som kan skade koraller i områder med kjente viktige forekomster i henhold til forvaltningsplan.
 - c. Høsting av vegetasjon, herunder tang, tare og andre marine planter.
4. Tradisjonell sanking av tang og tare ned til laveste lavvann til eget bruk for rettighetshaver eller til undervisning, i samsvar med gjeldende lovverk.
5. Plukking av skjell til eget bruk i samsvar med gjeldende lovverk.
6. Fiske i samsvar med lakse- og innlandsfiskeloven.
7. Jakt og fangst i samsvar med gjeldende lovverk.
8. Ferdsel og oppankring med båt eller andre fartøyer.
9. Etablering av mindre fortøyningsfester for småbåt, herunder fastfortøyning og dragfortøyning. Fortøyningsmiddel må være i et materiale som ikke forurenser.
10. Drift og vedlikehold av eksisterende sjømerker og andre navigasjonsinstallasjoner.
11. Drift og vedlikehold av eksisterende sjøkabler og nødvendig istandsetting ved akutt utfall.
12. Drift og vedlikehold av andre eksisterende anlegg og innretninger, herunder avløpsledning, kaianlegg, flytebrygger, båtstøer, båtutlegg og fortøyninger.
13. Oppgradering/fornyelse av eksisterende sjøkabler for heving av spenningsnivå og økning av tverrsnitt når dette ikke forutsetter vesentlige fysiske endringer i forhold til verneformålet.

§ 5. Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

1. Oppføring av nødvendige navigasjonsinstallasjoner og andre farledstiltak for å trygge ferdsel til sjøs.
2. Akvakultur som ikke er i strid med verneformålet.
3. Legging av kabler og rørledninger i utvalgte korridorer med skånsomme metoder.
4. Oppgradering/fornyelse av sjøkabler som ikke faller inn under § 4.
5. Tilretteleggingstiltak for friluftsliv.
6. Flytebrygger
7. Rydding og etablering av båtstø eller båtutlegg som krever bruk av gravemaskin, sprengning eller støpning.
8. Bygging av bru over Nordfjorden ved Nordfjordholmene.
9. Vedlikeholdsmudring.
10. Mindre uttak av sand til eget bruk for grunneier.
11. Flytende bølgedempere i forbindelse med småbåtanlegg
12. Mindre tiltak som innebærer små inngrep på bunnen og som ikke påvirker de marine verneverdiene, inkludert sjiktning, vannutskifting og strømforhold nevneverdig.
13. Istandsetting, skjøtsel og vedlikehold av kulturminner.

§ 6. Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, i samsvar med naturmangfoldloven § 48.

§ 7. Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den naturtilstand som er formålet med vernet i samsvar med naturmangfoldloven § 47.

§ 8. Forvaltningsplan

Forvaltningsmyndigheten skal utarbeide en forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning og skjøtsel av det marine verneområdet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 9. Forvaltningsmyndighet

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 10. Rådgivende utvalg

Det kan opprettes et rådgivende utvalg for forvaltningen av verneområdet.

§ 11. Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft straks.

Forslag om opprettelse av Vistenfjorden marine verneområde

Fylkesmannen i Nordland

Innhold

1. Bakgrunn	2
2. Nærmere om området	2
2.1 Avgrensning	2
2.2 Verneverdier og verneformål	3
2.3 Eksisterende vern	3
2.4 Kulturminner	4
2.5 Referanseområder	4
3. Brukerinteresser	4
3.1 Fiske	4
3.2 Akvakultur	5
3.3 Havbeite og dyrking av alger	6
3.5 Friluftsliv/Turisme	6
3.6 Båttrafikk	7
4. Generelt om virkninger av vernet	7
5. Nærmere om forslag til forskrift	8
6. Vurdering i forhold til naturmangfoldloven kapittel II	9
7. Økonomiske og administrative konsekvenser	11
8. Forslag til verneforskrift	11

1. Bakgrunn

Klima- og miljødepartementet har gitt beskjed om oppstart av verneplanprosess for åtte områder i Nordland, Troms og Finnmark i løpet av 2015 med sikte på å opprette marine verneområder etter naturmangfoldloven § 39. Vistenfjorden er et av fire områder i Nordland. Fylkesmennene i de respektive fylkene har fått ansvar for å utarbeide et forslag til verneplaner.

Vistenfjorden er et av 36 kandidatområder for marint vern som ble utpekt i tilrådninger fra Rådgivende utvalg for marin verneplan. Utvalget var bredt sammensatt og ble nedsatt av Klima- og miljødepartementet (den gang Miljøverndepartementet) i samråd med Nærings- og fiskeridepartementet (den gang Fiskeridepartementet) og Olje- og energidepartementet i 2001. Utvalget ga sin endelige tilråding i 2004. Utvalget vurderte at de 36 områdene til sammen representerte et godt og balansert utvalg av undersjøisk natur fra kysten og skjærgården. Ved utvelgelse ble særegenhet og representativitet sett i forhold til regioner og kyststrekninger vektlagt. Det ble også vektlagt at områdene skulle være lite påvirket og kunne tjene som referanseområder for forskning og overvåking.

Utvalget delte områdene inn i 6 kategorier (poller, strømrrike lokaliteter, spesielle gruntvannforekomster, fjorder, åpne kystområder og transekter fra kyst til hav og sokkelområder), og Vistenfjorden ble plassert i kategori 4 – fjorder.

Melding om oppstart av planarbeidet ble i 2009 kunngjort og sendt ut på en bred innspillsrunde til grunneiere, lokale, regionale og sentrale etater og organisasjoner. I meldingen ble blant annet mulige restriksjoner skissert med utgangspunkt i anbefalingene fra rådgivende utvalg.

Høringsutkast til verneplan tar utgangspunkt i oppstartmeldingen og innspill til denne. Vedlagt høringsutkastet er Miljødirektoratets mal til verneforskrifter for marine verneområder med noen tilpasninger til det aktuelle området. Det er viktig å merke seg at forskriftsmalen bare er et utgangspunkt for verneplanprosessen, ikke den endelige verneforskriften.

Som forskrifter flest starter verneforskrifter med et generelt forbud mot det meste, for deretter å liste opp unntakene i forskriftens unntaksbestemmelser. Disse unntakene kan bli bearbeidet, endret og nye punkter lagt til i løpet av verneprosessen på bakgrunn av behov og forslag i høringsinnspillene.

2. Nærmere om området

Det foreslåtte marine verneområdet omfatter ca. 21,2 km² og ligger i sin helhet i Vevelstad kommune i Nordland fylke.

2.1 Avgrensning

Planområdet er vist på vedlagt kart. Grensene for det marine verneområdet vil i størst mulig grad bli lagt utenfor grensen for privat grunn (utenfor marbakken eller 2 meter under midlere lavvann der marbakken ikke finnes). Dette vil gjelde for Ytre Visten. For Indre Visten, det vil si hele fjorden fra terskelen i Aussundet til og med Nedre Strauman opp mot Lakselvatnet, vil vernegrensen bli lagt til middel høyvann (normal flo). Dette medfører at vernet vil berøre privat grunn.

2.2 Verneverdier og verneformål

Vistenfjorden inngår som ett av åtte områder i kategorien *Fjorder* i marin verneplan. Den ytre delen av Vistenfjorden (Ytre Visten) er en typisk fjord for regionen. Den har en bred og dyp åpning mot Mindværfjorden utenfor, med en terskel på 190 m dyp og største dyp i fjorden innenfor på ca. 225 m. Ved Kvalvågen skiller en terskel på ca. 5 m Indre Visten fra fjorden utenfor.

Den indre delen av fjorden (Indre Visten) utgjør 4 km² og har et største dyp på ca. 205 m. Den indre terskelen reduserer utskiftningen av vann og det går år mellom hver gang bunnvannet i Indre Visten fornyes. Det er imidlertid ikke påvist oksygensvikt i bassenget, sannsynligvis fordi den indre delen av fjorden er lite påvirket av menneskelig aktivitet og at vassdragene rundt er næringsfattige, og dermed tilfører forholdsvis lite organisk og uorganisk materiale til fjorden.

I de indre delene går fjorden over i meromiktiske innsjøer. Dette er innsjøer med ferskvann i øvre vannlag og saltvann i nedre, hvor sammensetningen av bunndyr og zooplankton i stor grad henger sammen med både det marine miljøet i fjorden og den spesielle hydrografien i vassdragene. Det finnes også marine grotter i området.

Vistenfjorden er undersøkt av marinbiologer. Ytre Visten har en rik fauna representativ for en åpen fjord i denne landsdelen. Indre Visten har også en spesiell fauna med forekomst av arktiske og nordlige kaldtvannarter. Her finnes bl.a. haneskjell. En omfattende marinbiologisk undersøkelse i 1983 viste at bare 35 % av artene i bunnfaunaen er felles for indre og ytre fjord.

Verneformålet er å ta vare på de særegne og/eller representative naturtypene i fjorden. Dette inkluderer bunnen og bunnlevende organismer, men også organismer i vannmassene hvor disse inngår i verneverdiene, det vil si i de indre delene av Vistenfjorden.

For Vistenfjorden foreslås Indre Visten som referanseområde hvor det blir forbud mot reketrål og andre redskaper som slepes under fisket og som kan berøre bunnen. I tillegg vil det ikke være tillatt med akvakulturvirkosomhet som innebærer fôring og dermed utslipp av næringsalter og organisk materiale. Dette for å ivareta referanseområdet slik det er i dag for videre forskning og overvåking.

2.3 Eksisterende vern

Lomsdal-Visten nasjonalpark/Njaarken vaarjelimmedajve med Strauman landskapsvernområde ble opprettet ved kgl. res. 29. mai 2009. Nasjonalparken grenser inntil Indre Visten på nordsiden av fjorden. Landskapsvernområdet grenser til deler av det foreslåtte marine verneområdet i Nedre Strauman opp mot Lakselvatnet. Formålet med Strauman landskapsvernområde er å bevare et egenartet og stort skogkledd dalføre fra fjord til høyfjell med variert vassdragsnatur, særegne tidevannsstrømmer og vannøkologiske forhold i Lakselvatnet, geologiske forekomster og kulturminner. Dette gjelder deler av det særpregede saltvannspåvirkede vassdraget Strauman opp til Lakselvatnet. Verneforskriften for landskapsvernområdet omfatter både overflaten, vannsøylen og bunnen i vassdraget.

Vassdragene rundt Indre Visten er varig vernede vassdrag.

2.4 Kulturminner

Det finnes noen kulturminner og kulturmiljø rundt Bønå på nordsiden av Indre Visten. Kulturminnene omfatter både eldre og nyere tids norsk bosetting, hvor fjordfiske har vært en viktig levevei. Lenger opp i dalførene finner en også spor av samisk bosetning.

Det foreslåtte marine verneområde sammenfaller med et prioritert marinarkeologisk territorie (PRIMAT område). Dette er områder som med bakgrunn av kjent kunnskap som kan indikere kulturminner under vann i kombinasjon med kunnskap om hvor godt kulturminner kan bevares i området, skal prioriteres med tanke på kulturminner.

2.5 Referanseområder

Hensikten med å etablere referanseområder er at de skal brukes som grunnlag for å sammenligne status og utvikling i påvirkede områder med områder med ingen eller liten påvirkning. Vistenfjorden er i følge Rådgivende utvalg for marin verneplan egnet som referanseområde for aktiviteter som rekeetråling.

Fiskeridirektoratet sine historiske data viser at Indre Visten tidligere har vært brukt til rekeetråling. Området har imidlertid vært lite i bruk og det tråles ikke etter reker i dette området i dag. Indre Visten er derfor godt egnet til å kunne sammenlikne status og utvikling på verneverdiene (bunntilknyttet flora og fauna) sammenliknet med områder med liten eller ingen påvirkning av denne typen aktivitet. Foreslått område er vist på vernekartet.

I referanseområdet vil det bli forbud mot bruk av redskaper som slepes under fisket og som i den forbindelse kan berøre bunnen, jmfør § 3 nr. 5 i vernebestemmelsene. Eksempel på redskap som slepes under fisket er snurrevad, buntrål og rekeetrål. Det vil heller ikke være tillatt med akvakultur i området. Dette for å ivareta referanseområdet slik det er i dag for videre forskning og overvåking.

Det er i verneforslaget lagt opp til at referanseområdene kartfestes og avgrenses i forbindelse med utarbeidelsen av forvaltningsplan for området, jmfør § 3 i vernebestemmelsene. En slik løsning vil gjøre at forvaltningsplanen er juridisk bindende når det gjelder avgrensning av referanseområdene. Det betyr at det vil være mulig å klage på den endelige fastsettelsen av referanseområdene i forvaltningsplanen. De enkelte referanseområdene er beskrevet nærmere nedenfor.

Området er også beskrevet i oppstartsmeldingen for Vistenfjorden av 27.08.2009, med bl.a. en grundigere beskrivelse av naturtyper, geologiske, fysiske og biologiske forhold.

3. Brukerinteresser

3.1 Fiske

En av de viktigste brukerinteressene i Vistenfjorden er fiskeriinteressene. Av Fiskeridirektoratets fiskerikart framgår det at fjorden har tre gyteområder, flere garnsettingsplasser, ni områder for låssetting/mellomlagring av sei og sild, samt ett rekeetrålfelt i både Indre og Ytre Visten. Vistenfjordsystemet er et viktig oppvekst- og beiteområde for sei, sild, torsk og hyse. Seinotfisket foregår i hele fjordsystemet. Fiskeriene driftes både av lokale fiskefartøy og fartøy som ikke er hjemmehørende i regionen. De viktigste fiskeriene er garnfiske etter torsk, hyse, sei og uer (hele året), garnfiske etter kveite (september – desember) og notfiske etter sei (sommer-høst).

Fiskeriene er allerede regulert gjennom havressursloven og lakse- og innlandsfiskeloven. Forslaget til verneforskrift innebærer at fiske kan fortsette i tråd med gjeldende lovverk, med unntak for fiske i områder med revdannende koraller og andre korallforekomster som vurderes som viktige. Dette omfatter fiske med alle typer redskap, også for fritidsfiske. Vi er ikke kjent med viktige korallforekomster i området pr i dag, men dette kan bli påvist senere ved kartlegging/registrering. Koraller har også en viss beskyttelse gjennom forskrift om utøvelse av fisket i sjø. Korallforekomster som er så viktige at det krever en særskilt beskyttelse vil bli kartfestet i en forvaltningsplan for verneområdet.

I områder uten kjente korallforekomster vil fiske etter pelagiske arter med not og pelagisk trål kunne foregå uten av det er i strid med verneformålet, mot at det utøves med forsiktighet slik at ikke større mengder død fisk påvirker bunnen eller oksygenforholdene i bassengvannet. Unntaket er i Indre Visten som foreslås etablert som et referanseområde hvor det blir forbud mot bruk av rekestrål og andre redskaper som slepes under fisket og som kan berøre bunnen. Rekestrålfisket i ytre del av Vistenfjorden kan fortsette som før, men aktiviteten må overvåkes slik at utviklingen ikke medfører at verneverdiene forringes over tid.

Levendelagring av fisk reguleres av forskrift om utøvelse av fisket i sjøen kapittel XVIII. Nærings- og fiskeridepartementet gav i juni 2014 ut en strategi for levendelagring av fisk. Hensikten med levendelagring av fisk er å bedre råstofftilgangen gjennom året. Det er innført kvotebonus for fisker ved levering for levendelagring. Flere mottaksanlegg er etablert og det er en økning i antall fartøy som er registret for levendelagring. Fisk kan holdes i mellomlagringsmerder inntil 12 uker før den må slaktes eller overføres til akvakulturanlegg, jmfør forskrift om utøvelse om fisket i sjøen § 95 bokstav f. Fangstbasert akvakultur er omtalt i kapittel 3.2. Etablering av installasjoner for levendelagring av fisk omfattes av forbud mot etablering av ulike typer anlegg eller varige og midlertidige innretninger i § 3 nr. 3 i vernebestemmelsene. Eventuelle søknader må vurderes etter § 6 jf. § 48 i naturmangfoldloven.

3.2 Akvakultur

En annen viktig brukerinteresse i Vistenfjorden er akvakultur. Det er tre klarerte lokaliteter for matfiskoppdrett av laks og ørret (10875 Storurdvika, 13279 Kilvågen Y og 10870 Aunholmen Ø) og tre klarerte lokaliteter for dyrking av blåskjell (10436 Storsteinsvika, 10435 Stakkvika og 12951 Husvika) i området. Av de totalt 5 lokalitetene for matfiskoppdrett i Vevelstad kommune, er 3 lokalisert til ytre del av Vistenfjorden. Det er for øvrig mest laks som produseres i dette området. Fjorden har vist seg svært godt egnet til blåskjell dyrking, spesielt vil Indre Visten være godt egnet som følge av den grunne terskelen i utløpet som innebærer at næringsstoffene for blåskjellene i større grad holder seg i systemet. Av konsekvensutredning til felles fylkesdelplan og verneplan for Lomsdal Visten deltema akvakultur, utført av Akvaplan-niva i 2004, antas det å være gode muligheter for etablering av minst tre lokaliteter for skjell dyrking i Indre Visten. I den samlede verdivurdering, er Indre Visten gitt middels verdi for skjell dyrking. Av samme konsekvensutredning antas det å være mulig å etablere 1-2 nye lokaliteter for merdoppdrett i Ytre Visten. I den samlede verdivurderingen, er Indre Visten gitt ingen verdi for fiskeoppdrett. På grunn av nærhet til store dyp kan deler av Vistenfjorden være velegnet for påvekstanlegg og landbaserte marine klekkeri. Den begrensende faktor vil være mangel på infrastruktur og avstand til annen registrert virksomhet. Av konsekvensutredningen framgår at det antas å være mulig å etablere 1-2 lokaliteter for bunnlevende arter i Ytre Visten.

Det er i verneforskriftens § 4 nr. 11 gitt åpning for drift og vedlikehold av andre eksisterende anlegg og innretninger, herunder akvakulturanlegg, og fortøyninger m.m. Videre er det i verneforskriftens § 5 nr. 2 gitt åpning for at forvaltningsmyndigheten etter søknad kan gi tillatelse til etablering av akvakultur, herunder nyetablering og utvidelse av eksisterende anlegg, innenfor fastlagte arealer i kommuneplanen i Ytre Visten dersom tiltaket ikke er i strid med verneformålet. Et begrenset omfang av akvakultur vil ikke nødvendigvis være i strid med verneformålet. Utslipp av næringsalter og organisk materiale (fôrrester og ekskrementer) kan påvirke flora og fauna og vil være en viktig del av vurderingen. Bruk av kitinhemmere, kobberimpregnering og andre stoffer som kan påvirke bunnfaunaen vil vurderes ved nye anlegg og det kan stilles vilkår mot bruk av slike stoffer i evt. nye dispensasjoner i det marine verneområde.

Fangstbasert akvakultur er definert som villfanget fisk som skal levendelagres i lengre tid enn 12 uker. Aktiviteten reguleres av forskrift om fangstbasert akvakultur. Forskriften trådte i kraft 1. januar 2015. Formålet med forskriften er å tilrettelegge for fangstbasert akvakultur og bidra til utjevning av tilbudet av fersk fisk av god kvalitet gjennom året. Det er åpnet for at forvaltningsmyndigheten etter søknad kan gi dispensasjon til fangstbasert akvakultur, på lik linje med annen oppdrett av fisk, jf. § 5 nr. 2 i vernebestemmelsene. Levendelagring av fisk inntil 12 uker er omtalt i kapittel 3.1.

Akvakultur vil ikke være tillatt i referanseområdet i Indre Visten. Dette for å ivareta området slik det er i dag for videre forskning og overvåking.

Skjellskraping vil ikke tillates innenfor hele det foreslåtte marine verneområdet.

3.3 Havbeite og dyrking av alger

Havbeite og nye potensielle næringer som dyrking av marine alger omfattes av forbudet mot utsetting av organismer i § 3 nr. 1 og 2 i verneforskriften. Eventuelle framtidige søknader om dette må behandles etter verneforskriftens § 6, jf. § 48 i naturmangfoldloven.

3.4 Høsting av tang og tare

Høsting av tang- og tare vil bli forbudt, jf. forslag til verneforskrift § 3 nr. 1. Det vil imidlertid være tillatt med tradisjonell sanking av tang og tare ned til laveste lavvann til eget bruk for rettighetshaver eller til undervisning, i samsvar med gjeldende lovverk jf. forslag til verneforskrift § 4 nr. 4. Det er liten kunnskap om virkningene som tang- og tarehøsting har på naturverdiene. Rådgivende utvalg legger til grunn at det biologiske mangfoldet blir lokalt redusert for en periode. Enkelte arter vil komme raskt tilbake, mens andre trenger lenger tid på å restituere seg. Bunnfaunaen blir også påvirket av taretråling gjennom en reduksjon av leveområder for enkelte arter. De langsiktige virkningene dette har for artsmangfoldet i et område er ukjent. Det er ingen kommersiell tang- og tarehøsting i området i dag.

3.5 Friluftsliv/Turisme

Indre Visten er et naturskjønt område med rike opplevelsesmuligheter og store fiskeinteresser (fritidsfiske) av regional betydning. Med regionalt viktig menes områder som benyttes også av folk utenfor kommunen. Vassdrag i Indre Visten er omfattet av verneplan IV for vassdrag.

Ausa - Langkilen - Strandbukta på vestsida midt i fjorden er også et rekreasjonsområde (strandtur, bading og fising) for kommunen og distriktet. Almosen - Kvannlia på nordsida av fjorden er et mer lokalt viktig område for friluftsliv.

Turismen i området preges av at det ligger best til rette for småskala, naturbasert reiseliv, gjerne knyttet til strategisk godt lokaliserte gårdsbruk. Et eksempel på slik satsing er Bønå Villmarksenter som tilbyr leirskole for skoleklasser, overnatting, jakt og fiske. Turismen har vært økende i de siste årene.

Det legges ikke opp til restriksjoner på normal friluftaktivitet i fjæresonen og på fjorden, og i verneforskriftens § 5 nr. 10 gis det åpning for at leirskolen kan søke om dispensasjon fra forvaltningsmyndigheten til prøvetaking av ulike organismer fra land i Indre Visten.

3.6 Båttrafikk

Ferdsel i sjø reguleres av sjøveisreglene, som er internasjonale regler som gjelder for alle som ferdes i båt. Forslaget til verneforskrift kommer ikke i konflikt med disse reglene.

Det foreslås ikke restriksjoner i verneforskriften for oppankring av båt, men det foreslås et forbud mot bruk av ankre på fastfortøyninger som kan forurense, som bilmotorer og lignende.

I verneforskriften foreslås det et forbud mot å tømme ballastvann i det marine verneområdet. Dette for å unngå spredning av uønskede ballastvannsarter. Hvor strengt dette forbudet skal være ønsker vi å få belyst i høringen. Det er lite kunnskap om spredning av ballastvannsarter, men spredning kan gjøre stor skade på artsmangfoldet, spesielt i lukkede systemer som fjorder. Høyest risiko for spredninga er det når ballastvannet kommer fra en annen biogeografisk region enn vestnorsk subregion (fra Egersund til Loppa). Et eksempel på dette er spredningen av kronemaneten *Periphylla periphylla* til flere fjordsystem i Nord-Norge. Manet kan opptre i så store tettheter at den fortrenger fisk og vanskeliggjør garnfiske. Unntaket for forbudet mot å tømme ballastvann i et marint verneområde vil være når det er fare for havari og man kan påberope seg nødrett etter Straffelovens kap. 3 § 17.

4. Generelt om virkninger av vernet

Ved etablering av nye verneområder er det vanlig at pågående lovlige aktiviteter innenfor grensen kan videreføres også etter vernet. Vernet har til hensikt å bevare området mot store inngrep, som for eksempel tiltak som innebærer utfylling, mudring, uttak og deponering av masse, sprengning, boring og plassering av konstruksjoner på sjøbunnen. For slike aktiviteter vil det derfor gjelde restriksjoner, slik at naturverdiene får en økt beskyttelse i forhold til eksisterende lovverk som for eksempel plan- og bygningsloven og forurensningsloven.

For de fleste brukerne av området vil vernet få liten eller ingen betydning. Normal friluftaktivitet i fjæresonen og på fjorden vil ikke være i strid med verneformålet og det legges ikke opp til restriksjoner på slik aktivitet. Sanking av tang og tare ned til laveste lavvann for rettighetshaver eller til undervisning, vil også være tillatt. Det samme vil gjelde for plukking av skjell til eget bruk i samsvar med gjeldene lovverk, mens kommersiell høsting inkl. skjellskraping kan påvirke verneverdiene i vesentlig grad og må behandles etter verneforskriftens § 6, jf. § 48 i naturmangfoldloven.

Vedlikehold og anleggelse av nye båtstøer og båtutlegg vil være tillatt. Men krever tiltaket støping, sprenging eller bruk av maskiner, for eksempel gravemaskin, vil tiltaket være søknadspliktig. At et tiltak er søknadspliktig er ikke det samme som et forbud. Gjennom søknadsbehandling vil verneområdeforvaltningen sikre at miljøhensyn hensynstas i vurderingen av om tillatelser skal gis.

Det kan også settes vilkår som skal sikre hensynet til miljøverdier dersom tillatelser gis. Eksempler på dette kan være kanalisering av kabler og vannledninger til traséer utenom viktige naturforekomster eller for å unngå flere inngrep i strandsonen enn nødvendig, sikre allmenn tilgang ved etablering av båtutsett og sette krav om samling av enkeltsøknader om flytebrygger til felles småbåtanlegg, dersom dette er hensiktsmessig ut fra miljøhensyn.

Verneforskriftens bestemmelser vil kun gjelde innenfor vernegrensen. I henhold til naturmangfoldloven § 49 skal virksomhet utenfor verneområder, som trenger tillatelse etter annen lov, og som kan innvirke på verneverdiene i et verneområde, vurderes av kommune/sectormyndighet.

I og med at privat eiendomsrett kan strekke seg noe ut i sjøen, vil bestemmelsene i forslaget til forskrift omfatte noe areal i privat eie. Dette vil gjelde for Indre Visten (fra terskelen i Aussundet til og med Nedre Strauman opp mot Lakselvatnet) der verneforslaget går øverst i tidevannssonen. Rådighetsinnskrenkningene for disse privateide områdene vil likevel ikke være mer omfattende enn de som i dag ligger i annet lovverk (som for eksempel plan- og bygningsloven og forurensningsloven).

Verneforskriften vil gjelde parallelt med annet lovverk, og en søknad vil ofte måtte behandles etter flere lovverk. Dersom det er motstrid mellom flere regelverk vil verneforskriften alltid gå foran annet lovverk. Søknader behandles derfor som hovedregel først etter verneforskriften.

Det legges opp til utarbeidelse av forvaltningsplan med definerte bevaringsmål som grunnlag for å overvåke tilstanden i områdene. En forvaltningsplan vil dessuten utdype bestemmelsene i forskriften og gi retningslinjer for forvaltningen av området.

Vern er hovedsakelig et virkemiddel for å bevare natur mot menneskelig påvirkning, men mange verneområder inngår også som et positivt element i lokal identitetsskaping og markedsføring av lokalt reiseliv.

5. Nærmere om forslag til forskrift

§ 1: Beskriver formålet med vernet.

§ 2: Gir opplysninger om eiendomsforhold, områdets størrelse og avgrensning, samt kart.

§ 3: Angir hvilke vernebestemmelser (restriksjoner) som gjelder i området. Bestemmelsene omfatter vern av vegetasjon og dyreliv mot skade og ødeleggelse, samt vern av området mot tiltak som kan endre naturmiljøet.

§ 4: Angir generelle unntak fra vernebestemmelsene, dvs. tiltak/aktiviteter som er tillatt uten at det er nødvendig å søke om tillatelse. Dette omfatter bl.a. fiske og annen høsting, jakt, fangst, ferdsl med båt eller andre fartøyer herunder oppankring for å fortøye mot land, bruk av fjæresonen, drift og vedlikehold av eksisterende anlegg og innretninger samt oppgradering/fornyelse av sjøkabler når det ikke forutsettes vesentlige endringer i forhold til verneformålet.

§ 5: Angir tiltak/aktiviteter som kan tillates etter søknad. Dette omfatter bl.a. innretninger for navigasjonsveiledning og legging av kabler og rørledninger, oppgradering/fornyelse av sjøkabler som ikke faller under § 4, tiltak som innebærer små inngrep på bunnen og som ikke påvirker de marine

verneverdiene inkl. sjiktning, vannutskifting og strømforhold nevneverdig, samt vedlikeholdsmudring.

§ 6: Inneholder generelle dispensasjonsbestemmelser. Disse bestemmelsene inngår i naturmangfoldloven § 48, og er tatt med i forskriften av opplysningshensyn.

§ 7: Omhandler iverksetting av tiltak for å opprettholde eller oppnå ønsket tilstand som er formålet. Hjemmel til å foreta skjøtselstiltak inngår i naturmangfoldloven § 47, og er tatt med i forskriften av opplysningshensyn.

§ 8: Gir bestemmelser om utarbeidelse av forvaltningsplan for verneområdet.

§ 9: Gir bestemmelse om fastsettelse av forvaltningsmyndighet.

§ 10: Gir bestemmelse om at det kan opprettes rådgivende utvalg for området.

§ 11: Angir tidspunkt for ikrafttredelse av forskriften.

6. Vurdering i forhold til naturmangfoldloven kapittel II

Det følger av naturmangfoldloven § 7 at prinsippene i naturmangfoldloven §§ 9-12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, og det skal framgå av beslutningen hvordan disse prinsippene er vurdert og vektlagt i vurderingen av saken. Forvaltningsmålene for naturtyper i §§ 4 og 5 skal også trekkes inn i skjønnsutøvingen. De nevnte bestemmelsene skal således inngå som en integrert del av skjønnsutøvingen ved etablering av områdevern etter naturmangfoldloven kapittel V, og det skal framgå av beslutningen hvordan prinsippene er vektlagt og vurdert. Prinsippene skal også inngå som en integrert del av beslutningen knyttet til tiltak og bruk av det etablerte verneområdet. Miljøkonsekvensene av vernet skal vurderes i et helhetlig og langsiktig perspektiv, der hensynet til de planlagte vernet og eventuelt tap eller forringelse av naturmangfoldet på sikt avveies.

Etter § 8 i naturmangfoldloven skal offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig, bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologisk tilstand, samt effekten av påvirkninger. Beslutninger skal også bygge på erfaringsbasert kunnskap, herunder samisk kunnskap dersom dette foreligger.

Det foreligger en god del kunnskap om de store kvalitetene knyttet til naturverdiene i de foreslåtte verneområdene. Vistenfjorden inngår blant områdene som Rådgivende utvalg for marin verneplan har anbefalt tatt med i første fase av marin verneplan. Utvalgelse av områder ble gjort på bakgrunn av bl.a. en analyse av utbredelsen til de best kjente bunnlevende marine arter (2335 av et utvalg på 4218), og inndeling av kysten i tre biogeografiske regioner. Potensielle områder ble delt inn i seks kategorier. Utvalget vektla at det skulle velges ut områder fra hver av de seks kategoriene innen hver av de tre biogeografiske regionene. Utvalget pekte på at det vil ta mange år før en har god oversikt over det biologiske mangfoldet i våre marine områder, og la til grunn at det er kjent at det er en sammenheng mellom forekomst av planter og dyr og bunnforholdene generelt. Ulike organismer finnes på mudderbunn, sandbunn, stein- og grusbunn og fjellbunn. Andre fysiske miljøforhold, som lys, dyp, saltholdighet og havstrømmer, spiller også avgjørende roller for forekomst og utbredelse av arter. Bunntopografi og bunnforhold er i store trekk kjente i norske kyst- og havområder selv om

detaljert kartlegging i mange tilfeller ikke er gjennomført. Ved å vektlegge informasjon om geologi og geomorfologi kan en generelt forvente at det indirekte tas hensyn til arter og artsmangfold, selv om dette ikke er spesielt kartlagt. Ved gjennomgangen og prioriteringen av områdene innen hver kategori, ble det gjort kryssreferanser til lignende lokaliteter innen andre kategorier for å ha en best mulig samlet oversikt. Utvalget foreslo på dette grunnlaget at 36 områder tas med i første fase av arbeidet med marin verneplan, som har hovedfokus på Norges kystområder og territorialfarvann. Disse områdene ble av rådgivende utvalg vurdert å være rimelig godt dekket opp med hensyn på representativitet gjennom de 36 områdene. Utvalget pekte likevel på suppleringsbehov i form av både konkrete geografiske områder og kategorier av områder fra ulike deler av landet.

Kunnskap om naturforholdene i områdene er sammenstilt i tilrådingene fra Rådgivende utvalg for marin verneplan fra 2003 og 2004. Det foreligger også kunnskap om marine naturtyper som bløtbunn og ålegrassamfunn i områdene.

Verneforskriftene åpner for at pågående aktiviteter i all hovedsak kan videreføres. Ut fra dagens kunnskap om arter og naturtyper i området vil de aktivitetene som i henhold til verneforskriften kan videreføres, med liten grad av sannsynlighet ha særlig negativ innvirkning på artene og naturtypene. Vernebestemmelsene er til hinder for at det kan gjøres vesentlige inngrep i områdene. For enkelte aktiviteter vil det derfor gjelde restriksjoner, slik at naturverdiene får en økt beskyttelse. Det legges opp til utarbeidelse av forvaltningsplan med definerte bevaringsmål, som grunnlag for å overvåke tilstanden i området. Vernet vil sannsynligvis føre til en positiv utvikling både på arts-, naturtype- og økosystemnivå. jfr. naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Naturmangfoldloven § 10 setter krav om at en påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Vannkvaliteten i forhold til forurensning bør følges opp. Når det gjelder fremtidig belastning, setter verneforskriftene forbud mot tiltak og aktiviteter som vurderes å kunne ha negativ effekt på naturmangfoldet i områdene. Virksomheter som kan tillates blir nærmere regulert innenfor rammen av naturmangfoldloven og verneforskriften, og regulering av den enkelte virksomhet vil kunne vurderes i forhold til samlet belastning i verneområdene. Gjennom den overvåking som det legges opp til, vil tilstandsutviklingen kunne følges. Dette kan gi grunnlag for iverksetting av tiltak ved eventuell negativ påvirkning av verneverdiene. Prinsippet i naturmangfoldloven § 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning er dermed vurdert og tillagt vekt.

Naturmangfoldet i områdene bør kartlegges nærmere som grunnlag for en best mulig forvaltning av området. Vi mener det foreligger tilstrekkelig kunnskap om verneverdiene til at det kan treffes vedtak om vern. Kravet i naturmangfoldloven § 8 om at saken i hovedsak skal baseres på eksisterende og tilgjengelig kunnskap er etter vår vurdering oppfylt. Vi mener det er sannsynlig at vernet vil ha en positiv effekt på naturmangfoldet. Verneforslaget medfører ikke miljøforringelse. Prinsippet i naturmangfoldloven § 11 om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver, vurderes derfor ikke som relevant i forhold til selve verneforslaget. I forbindelse med dispensasjoner fra vernebestemmelsene vil det imidlertid av hensyn til verneverdiene kunne være aktuelt sette vilkår som medfører kostnader for tiltakshaver.

Prinsippet i naturmangfoldloven § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder er i verneprosessen vektlagt ved forslag til generelle unntak og spesifiserte dispensasjonsbestemmelser.

Som eksempel kan nevnes § 4 i foreslått verneforskrift, hvor det er unntak for ”.....rydding av private båtstøer og båtutsett som ikke krever gravemaskin, sprengningsarbeid eller støping”. I unntaket for fortøyning av småbåt, er det foreslått at ”Fortøyningsmiddel må være i et materiale som ikke forurenses”.

Prinsippene i naturmangfoldloven vil også bli vurdert og vektlagt ved behandling av søknader om dispensasjon fra verneforskriften og i arbeidet med forvaltningsplan for området.

7. Økonomiske og administrative konsekvenser

Miljødirektoratet har myndighet til å fastsette hvem som skal være forvaltningsmyndighet for verneområdene.

Kostnader i forbindelse med merkingen av grenser, oppsyn m.m. blir dekket innenfor forvaltningsmyndighetens ordinære budsjettposter.

Arbeidet med en forvaltningsplan for området vil bli igangsatt snarest mulig etter vernevedtak.

Eventuelle utgifter til erstatning og gjennomføring av en eventuell erstatningsprosess, samt merking og oppsetting av skilt, utarbeiding av forvaltningsplan og etablering av oppsyn og skjøtsel vil dekkes innenfor de til enhver tid gjeldende budsjetttrammer.

8. Forslag til verneforskrift

Forslag til forskrift om vern av Vistenfjorden marine verneområde i Vevelstad kommune i Nordland fylke.

Hjemmel: Fastsatt ved kongelig resolusjon..... med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34, jf. § 39 og § 62. Fremmet av Miljøverndepartementet.

§ 1. Formål

Formålet med Vistenfjorden marine verneområde er å ta vare på et område som representerer en bestemt type natur, inneholder truet, sjelden og sårbar natur og som har særskilt naturvitenskapelig verdi. Det er en målsetting å beholde verneverdiene uten større grad av ytre påvirkning, og området skal kunne tjene som referanseområde for forskning, overvåking og aktiviteter som reketrål.

Vistenfjorden er representativ for mindre fjorder på Helgelandskysten. Ytre Visten er en bred, dyp og åpen fjord, mens indre Visten består av et smalt sund med et markant terskelbasseng innenfor. Indre Visten har lagdelte vannmasser med ferskvann øverst og saltvann under. Fjorden har flere undersjøiske grotter.

Ytre Visten har en rik fauna representativ for en åpen fjord på Helgelandskysten. Indre Visten har også en spesiell fauna med forekomst av arktiske og nordlige kaldtvannsarter. Verneverdiene i Vistenfjorden knytter seg til de særegne og representative naturtypene i fjorden. Dette inkluderer bunnen og bunnlevende organismer, men også organismer i vannmassene i Indre Visten.

Verneformålet knytter seg til sjøbunnen, inkludert vannsøylen i Indre Visten.

§ 2. Geografisk avgrensning

Det marine verneområdet berører følgende gnr./bnr.:

26/1, 26/2, 26/3, 26/6, 27/1, 28/1, 28/2, 28/3, 32/1, 32/2, 33/1, 34/1, 34/2 og 35/1, i Vevelstad kommune.

Det marine verneområdet dekker et sjøareal på 21,2 km². Vernegrensen følger grensen for privat grunn (marbakke) i Ytre Visten. I Indre Visten (fra terskelen i Aussundet til og med Nedre Strauman) er vernegrensen lagt til middel høyvann (normal flo).

Verneområdet omfatter overflaten, vannsøylen og sjøbunnen.

Grensene for det marine verneområdet går fram av kart i målestokk datert Miljøverndepartementet

Verneforskriften med kart oppbevares hos Vevelstad kommune, Fylkesmannen i Nordland, Miljødirektoratet og Klima- og Miljødepartementet.

§ 3. Vernebestemmelser

I det marine verneområdet må ingen foreta noe som direkte eller indirekte kan forringe verneverdiene angitt i verneformålet.

1. Vegetasjonen, herunder tang, tare og andre marine planter, er vernet mot enhver form for skade og ødeleggelse. Planting av vegetasjon, herunder dyrking av alger, er forbudt.
2. Dyrelivet i sjø er vernet mot skade og ødeleggelse. Utsetting av organismer, herunder havbeite, er forbudt.
3. Området er vernet mot tiltak som f.eks. etablering av ulike typer anlegg, utfylling, byggevirksomhet, oppankring av husbåt, plassering av konstruksjoner på sjøbunnen, andre varige eller midlertidige innretninger, legging av rørledninger og kabler, konsentrerte forurensningstilførsler (herunder utføring av avløpsvann), utslipp av ballastvann, utslipp av kjølevann, omrøring av vannmasser, mudring, uttak og deponering av masse, sprengning, boring og oppankring. Forsøpling er forbudt. Opplistingen av tiltak er ikke uttømmende.
4. Det er forbud mot bruk av rekestrål og andre redskaper som slepes under fisket og som kan berøre bunnen, i kartfestet referanseområde for rekestrål i henhold til forvaltningsplan etter § 8. Det vil heller ikke være tillatt med akvakultur i referanseområdet.

§ 4. Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Bestemmelsene i § 3 er ikke til hinder for:

1. Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, oljevern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.
2. Alminnelig ferdsel og bruk av fjæresonen, herunder friluftsliv, bålbrenning, undervisning, beiting, rydding av private båtstøer og båtutsett som ikke krever gravemaskin, sprengningsarbeid eller støping.
3. Høsting av viltlevende marine ressurser i samsvar med havressursloven, med unntak for følgende forbud:
 - a. Skjellskraping.
 - b. Fiske i områder med kjente korallforekomster i henhold til forvaltningsplan
 - c. Høsting av vegetasjon, herunder tang, tare og andre marine planter.
 - d. Rekestrål og andre redskaper som slepes under fisket og som kan berøre bunnen i kartfestet referanseområde.
4. Tradisjonell sanking av tang og tare ned til laveste lavvann til eget bruk for rettighetshaver eller til undervisning, i samsvar med gjeldende lovverk.
5. Plukking av skjell til eget bruk i samsvar med gjeldende lovverk.
6. Fiske i samsvar med lakse- og innlandsfiskekloven.
7. Jakt og fangst i samsvar med gjeldende lovverk.
8. Ferdsel og oppankring med båt eller andre fartøyer.
9. Etablering av mindre fortøyningsfester for småbåt, herunder fastfortøyning og dragfortøyning. Fortøyningsmiddel må være i et materiale som ikke forurenses.
10. Drift og vedlikehold av eksisterende sjømerker og andre navigasjonsinstallasjoner.
11. Drift og vedlikehold av andre eksisterende anlegg og innretninger, herunder avløpsledning, akvakulturanlegg, kaianlegg, flytebrygger, båtstøer, båtutlegg og fortøyninger.
12. Drift og vedlikehold av eksisterende sjøkabler og nødvendig istandsetting ved akutt utfall.
13. Oppgradering/fornyelse av eksisterende sjøkabler for heving av spenningsnivå og økning av tverrsnitt når dette ikke forutsetter vesentlige fysiske endringer i forhold til verneformålet.

§ 5. Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

1. Oppføring av nødvendige navigasjonsinstallasjoner og andre farledstiltak for å trygge ferdsel til sjøs.
2. Akvakultur, herunder nyetablering og utvidelse av eksisterende anlegg, innenfor fastlagte arealer i kommuneplanen i Ytre Visten og som ikke er i strid med verneformålet.
3. Legging av kabler og rørledninger i utvalgte korridorer med skånsomme metoder.
4. Oppgradering/fornyelse av sjøkabler som ikke faller inn under § 4.
5. Flytebrygger.
6. Rydding og etablering av båtstø eller båtutlegg som krever bruk av gravemaskin, sprengning eller støping.
7. Flytende bølgedempere i forbindelse med småbåtanlegg.
8. Vedlikeholdsmudring.
9. Mindre uttak av sand til eget bruk for grunneier.
10. Prøvetaking av ulike organismer fra land, knyttet til leirskoledriften i Indre Visten.
11. Mindre tiltak som innebærer små inngrep på bunnen og som ikke påvirker de marine verneverdiene, inkludert sjiktning, vannutskifting og strømforhold nevneverdig.
12. Istandsetting, skjøtsel og vedlikehold av kulturminner.

§ 6. Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, i samsvar med naturmangfoldloven § 48.

§ 7. Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den naturtilstand som er formålet med vernet i samsvar med naturmangfoldloven § 47.

§ 8. Forvaltningsplan

Forvaltningsmyndigheten skal utarbeide en forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning og skjøtsel av det marine verneområdet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 9. Forvaltningsmyndighet

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 10. Rådgivende utvalg

Det kan opprettes et rådgivende utvalg for forvaltningen av verneområdet.

§ 11. Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft straks.